І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV Ч. 69. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го КВІТНЯ 1958 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 11, 1958 No. 69. VOL. LXV.

Христос Воскрес — Воістину Воскрес!

...Я є Воскресення і Життя...

ІЗ ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХА СТЕМФОРДУ, ПРЕОСВ. АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА

„Воскресний гимн: „ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ ІЗ МЕРТВИХ, СМЕРТІЮ СМЕРТЬ ПОПРАВ, І СУЩИМ ВО ГРОБІХ ЖИВОТ ДАРУВАВ", пригадує нам славну перемогу Христа над смертю і над ворожими силами людського спасення. Велике і пресвяте діло відкуплення людського роду довершилося на горі Голготі. Ісуса розп'яли і похоронили в гробі. Одначе по трьох днях Душа Христова знов оживила Його пресвяте Тіло. Христос воскрес із мертвих. Воскресення Христове сповнило Божі пророцтва, потвердило правдивість Христової науки, доказало Божество Ісуса Христа.

Тому Воскресення Христове є угольним каменем нашої святої християнської віри. Післанництво Ісуса було б безуспішним без Христового воскресення. Якщо б Христос не воскрес, тоді не був би Богом, а Його Церква була б тільки твором людських рук. Людське життя було б без змісту, а світ був би великою пустинею. Святий апостол Павло так свято був переконаний про чудо Воскресення Христового, що писав у своєму посланні до Коринтян: „Коли ж про Христа проповідується, що воскрес із мертвих, чому деякі між вами говорять, що нема воскресення мертвих? Коли ж нема воскресення мертвих, то й Христос не воскрес. А коли Христос не воскрес, тоді марне (й) наше проповідування, марна й наша віра". (І Кор. 15:12-14). Воскресення Христове це найбільше чудо Господа нашого Ісуса Христа.

... Божественний спаситель своїм воскресенням скріпив ду-нашу віру у безсмертність душі. Свято Воскресення Христового приносить нам радість про певність нашої безсмертности, надію на нашу вічну щасливість. Воскреслий Ісус переніс смерть і запевнив нам невмирущість нашої душі. Під час своєї апостольської праці Божественний Спаситель часто підкреслював безсмертність людської душі, кажучи: „І не бійтесь тих, що тіло убивають, а душі вбити не можуть". (Мат. 10:28). А до розбійника на хресті Ісус так промовив: „Поправді кажу тобі: Ти будеш сьогодні зо мною у раю". (Лк. 23:43). В притчі про багача і Лазаря Христос Господь чітко підкреслює існування позагробового життя. (Лк. 16:19).

Поява багатьох померлих з того світу постійно пригадує нам про безсмертність нашої душі. Під час переображення Господнього на горі Тавор з'явились Мойсей і Ілля та говорили з Ісусом. (Мат. 17:3). Під час розп'яття на горі Голготі євангелист св. Матвей згадує, що: „гроби відкрились і чимало тіл умерлих святих воскресло; й вийшовши з гробів, після воскресення Його увійшли у святе місто й явились багатьом". (Мат. 27:52-53). Якщо глянемо в історичні записи Христової Церкви, то побачимо, що наша Пресвята Богородиця, Пречиста Діва Марія багато разів об'явилася людям в різних країнах світу. І саме в цьому році Христова Церква звеличує сторічний ювілей появи Непорочно-Зачатої у Люрді. Також багато святих і душ з чистилища являлися людям, потішали їх, або остерігали, або просили молитв.

Свято Воскресення Христового голосить нам, що в нас є елемент духовий, який не вмирає. Дочасна смерть є тільки кінцем людських страждань і початком нового життя. Воскреслий Ісус скріпляє в нас певність, що гріб не поглинає наших найдорожчих осіб, що переступили поріг вічности, а тільки є колискою до нового і кращого життя. Христос дає нам надію, що ми побачимося з ними на другому світі, кажучи: „Я є воскресення і життя, хто вірить в мене, хоч би і вмер, житиме". (Іван 11:26).

Дорогі у Христі! Празник Воскресення Христового повинен викликати сильний духовий відгомін в нашому житті, а віра в безсмертність душі повинна обновити наше релігійне життя. Цієї духовної обнови в Христі Ісусі бажаю Всім Вірним Апостольської Екзархії Стемфорду та всім Синам і Дочкам Українського Народу. Нехай свята наша віра постійно пригадує нам про наше завдання на цій землі, щоб ми ніколи не забували, що ми маємо вірити у Воскреслого Ісуса, пізнати Його, любити Його і вірно Йому служити. Наша віра має проявитися в ділах. „Бо що за користь, мої брати, — каже св. апостол Яків, — коли хто каже, що має віру, а діл не має?" (Яків 2:14).

Від Вашої віри християнської залежатиме не тільки Ваша особиста майбутня щасливість, але також будучність грядучих поколінь у ЗДА. Цю віру Вашу треба піддержати добрими ділами. „Бо як тіло без духа є мертве, так і віра без діл є мертва". (Яків 2:26). Ті, що мають живу віру, будуть всіми силами дбати про нашу молодь, щоб виховувалася в наших парафіяльних школах та інших наших наукових осередках, де має змогу пізнати Воскреслого Ісуса. На розбудову парафіяльних шкіл і семінарій віруючі люди не будуть жалувати щедрих пожертв. Ті люди, що вірять у Воскреслого Ісуса, будуть дбати, щоб їхні сини і дочки з любови до Воскреслого Христа посвятилися на службу Господеві, нашій Церкві і нашому народові, стаючи священиками, чи монахинями-учительками. Ті люди, що вірять у безсмертність душі, будуть вистерігатися лихих діл, а своє життя так влаштують за Божими законами, щоб колись могли бути вічно щасливими. Цієї живої християнської віри, що гармонізує добра небесні зі земськими, а волю людську підпорядковує Волі Божій, бажаю Всім Вам у цей Празник Воскресення Христового. Нехай же ж Ваша віра у Воскреслого Ісуса і в безсмертність душі горить ясним полум'ям добрих діл через ціле Ваше життя. Бо тільки така віра надасть правдиве значення Вашому життю, ясну орієнтацію на вічність та тривалу велич Вашим душам.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

† АМВРОЗІЙ, Єпископ

СМЕРТІЮ СМЕРТЬ ПОПРАВ...

ДЗВОНИЛИ ДЗВОНИ...

... Дзвонили дзвони на Святій Софії —
І слава громами гула!
Ішли рядами Стрільці Січові
І площа в прапорах цвіла...

Хрести вогнем у золоті горіли
І морем синява небес —
А дзвони грали... грали... гомоніли:
— Христос Воскрес! Христос Воскрес!

Христос Воскрес! Летять з вітрами вісті,
Гуде весна з гаїв - луга...
І військо йде — не тисяч сто й не двісті,
Йде армія на ворога.

І все кругом воскресло в Україні,
Шумить, цвіте, як мак, нарід
І срібні сурми сяють у промінні
І кличуть, кличуть у похід!

Христос Воскрес! І дзвонить днина —
І сміх вишневий навкруги.
Христос Воскрес! Воскресла Україна! —
Гримів Дніпро у береги...

Богслав Гридень

МІНІСТЕР СТАР ВІДВІДАВ УНС І „СВОБОДУ"

Міністер Михайло Стар в головній канцелярії УНС. Від ліва: заст. гол. предс. адв. Мих. Пізнак, міністер М. Стар, гол. предс. Д. Галичин, ред. А. Драган і гол. касир Р. Слободян.

Джерзі Сити. Михайло Стар, міністер праці Канади, який разом з прем'єром Діфенбейкером та їхньою Поступово-консервативною партією віднесли блискучу перемогу в недавніх виборах, відвідав минулої середи, 9-го квітня, в полудневих годинах Головний Уряд Українського Народного Союзу та В-во „Свобода" в їхніх приміщеннях при Гренд Стріті, був їхнім гостем на обіді та мав довшу і дружню розмову на актуальні теми з їхніми представниками, зокрема головним предсідником Д. Галичином, заступником гол. предсідника Мих Пізнаком, в товаристві якого приїхав на відвідини з Ню Йорку, гол. касиром Р. Слободяном, ред. А. Драганом та іншими. Міністер Стар живо інтересувався станом і розвитком УНСоюзу, як і всієї української спільноти в цій країні, а відвідини „Свободи" та її друкарні нагадали йому і початки його кар'єри, яку він починав, ще бувши молодим хлопцем, від „друкарського чортика" — як він сам висловлюється, себто від друкарського помічника, виливаючи друкарське олово. Від друкарського помічника до міністра праці це справді не абияка кар'єра! Міністер Стар з великим сантиментом говорить про своїх українських земляків у Канаді, праці і чеснотам яких приписує в головній мірі і цю переломову подію, що канадієць українського роду зайняв високий пост міністра в уряді країни. Міністер Стар, що володіє бездоганно українською мовою, вітався дружньо з кожним працівником в головній канцелярії УНС та В-ві „Свобода", висловлюючи і зі свого боку подив і признання, що його землякам на американському континенті пощастило створити і розбудувати таку модерну інституцію, як нею є УНС і „Свобода".

БАГАТО РАДОСТИ І ЩАСТЯ
В ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
бажає
усім своїм Членам та всьому Українському Громадянству
ГОЛОВНИЙ УРЯД
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ МИТРОПОЛИТА ІОАНА ТЕОДОРОВИЧА ПЕРЕДАНО В УКРАЇНУ

Ню Йорк. — Радіостації „Радіо Визволення" передали в Україну великоднє послання Митрополита Йоана, голови Української Православної Церкви у ЗДА. У своєму посланні Митрополит висловив віру в недалекий кінець комунізму і визволення українського народу, який живе сьогодні в тяжкому поневоленні і на долю якого випали переслідування і заслання, голод і розпач. В кінцевих уступах свого послання митр. Йоан закликав українців під совєтською окупацією не втрачати віри і надії, бо, як Христос воскрес, так настане Великдень і для українського народу. Після перемоги Божої Правди у світі стане вільною й Україна й український народ житиме вільний і щасливий у своїй країні. Послання Митрополита передавано в рямцях спеціяльної великодної програми приготованої п. Миколою Герусом.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО, ГОЛОВА АБН, ПРИБУВ ДО ЗДА

Ню Йорк. — Дня 9-го квітня ц. р. прибув до Ню Йорку з Німеччини, переїздом через Мехіко, голова Центрального Комітету Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН), кол. прем'єр українського уряду з 1941 року, п. Ярослав Стецько. На нюйоркському летовищі вітали його представники ПАБНА, ООЧСУ, СУМА, Т-ва був. Вояків УПА, Т-ва студентів ім. Міхновського. В Мехіко (Мехіко Сити) п. Я. Стецько брав участь в підготовчій конференції для скликання Світового Антикомуністичного Конґресу, що відбулася там в днях 20-25 березня ц. р. В ЗДА п. Я. Стецько плянує затриматися на довший час, щоб відвідати більші українські осередки.

ВІД ВИДАВНИЦТВА

У цьому році, як і в попередніх, „Свобода" випустить два свої великодні видання: сьогоднішнє з датою п'ятниці 11-го квітня, та суботішнє, що буде надруковане разом з англомовним тижневиком, також великоднім. Чергове число „Свободи" друкуватиметься у вівторок, з датою середи 16-го квітня.

...Усі увійдіть в радість...

З ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ МИТРОПОЛИТА Й АРХИЄПИСКОПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У ЗДА

„Вітаємо Вас, Возлюблені, цими величними, глибоко-радісними, безмежно - дорогими словами християнського привітання з нагоди Свята Світлого Христового Воскресіння і щиро бажаємо Вам повної духовної радости.

Світлий і радісний для нас цей день тому, що нині встало і засяяло з гробу правдиве Світло наше — Господь Спаситель. Надзвичайною радістю наповнюються серця віруючих християн в цей урочистий і святий день, „що його сотворив Господь" (Пс. 117, 24). Як же й не радіти нам, коли „небеса веселяться, і земля радіє", коли Св. Церква закликає: „нехай святкує все створіння", все, що існує! Така велика радість воскресіння, і ніхто з віруючих не позбавляється цієї радости: ні той, що, за словами св. Івана Золотоустого, прийшов о 6 годині, ні той, що прийшов о 9 годині, і майже останній об 11 годині, „ніхто нехай не боїться спізнення, бо щедрий Домовладика приймає останнього, як і першого!.. усі увійдіть в радість Господа свого".

І важливість Свята Великодня, і урочистість церковних Богослужб, і особливість великоднього привітання, навіть сама пора року, весна — все це закликає нас до особливої, вищої, неземної радости. Як радісно чути багатьом з Вас на чужині сповнені надзвичайної урочистости духовні пісні в наших церквах, часто скромних, але прикрашених жертвенною щирістю парафіян, відданих своїй Українській Православній Церкві, що зберегла на чужині нашу давню побожність, наші чарівні обряди, священні традиції минулого. Як благодатно діє на серця побожних вірних радісне вітання: „Христос Воскрес!"

Що це за радість? Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував — ось причина цієї духовної радости. „Сущим у гробах" даровано життя. Всім людям дано вічне життя, бо переможена Христом, що воскрес, страшна сила смерти. Він „початок перворідних з мертвих" (Кол. I, 8), і в Ньому ми бачимо і своє майбутнє звільнення від смерти. У цьому — радість бути християнином, у цьому дорогоцінний, незрівняний скарб нашої віри. Смерть не страшна для тих, хто йде з вірою до Христа. Хто не знає сили віри в звичайні дні, нехай прийде до Церкви на Великдень і відчує нашу радість в урочистих церковних співах, відчує нашу віру в перемогу світла над темрявою, правди над злом. Яку дивну картину можна побачити під час Великодньої Богослужби: без різниці звання й становища, рівня освіти, наявности різних талантів і умінь всі радіють і в загальній радості не помічають своєї нерівности, не соромляться взаємної спільноти! Радісна урочистість об'єднує всіх людей між собою.

Хто, де й коли так переможно міг питати: „Смерте, де твоє жало? Пекло, де твоя перемога? (Сл. Ів. Золот.). У світлі Христового Воскресіння відкривається нам, що смерть не є смерть духа, а лише початок нового буття, смерть не є кінець нашого життя, а лише початок нового життя духа в прославленому тілі, життя ширшого, вищого, світлішого і блаженнішого для тих, що люблять Бога".

Читаючи св. Письмо, ми можемо собі уявити ту безпорадну розгубленість, розпач і безнадійність Апостолів, коли Христос був похований у гробі. Глибока ніч нависла над землею й узброєна сторожа мусіла охороняти Того, кого боялися, хоч Він і був в обіймах смерти, бо юдеї знали, що, як був ще живий, Він сказав: на третій день воскресну", боялися, „щоб ученики Його, прийшовши вночі, не вкрали Його і не сказали б народові: воскрес із мертвих" (Мтф. XXVII, 63-64). Подібна ніч була і в серцях близьких Ісусові. Здавалося, що все для них утрачено: любов їхня розп'ята на хресті, честь потоптана, надія вбита. Вони „плакали й ридали" (Іо. XVI, 20), бо в гробі був „Той, що мав спасти Ізраїля" (Лк. XXIV, 21), „пророк сильний ділом і словом перед Богом і всіма людьми" (ст. 19). Розпорошені, збентежені, без утіхи, вони бачили перед своїми очима тільки одне, думали й розмовляли про одне, і це одне — був гріб, що в ньому похований був Христос, їхній Учитель, їхня Правда, їхній Ідеал.

А нечестиві надіялися на багаті жнива, сподівалися стати володарями світу! Як слуги злоби, вони були пильні серед загальної тиші, і щодалі тривала ця тиша, тим меншим ставав їхній страх: Господь перебував у гробі... Але ж помилились беззаконники, бо з гробу встала вічна Правда і Життя, воскрес Христос і засвідчив Своє воскресіння явлінням Своїм ученикам і Апостолам.

Чи не переживає й тепер багато з Вас, Возлюблені, щось подібне до того, що переживали ученики Христові та жінки-галилеянки? Чи не поховані Ваші кращі надії й сподівання, чи не потоптано було й Вашу честь і людську гідність брудним чоботом червоного наїзника на Рідній Землі, чи не впадаєте й Ви в розпач і безнадію, коли згадуєте свою поневолену Батьківщину, де рідні Ваші позбавлені світлої радости Воскресіння і зло торжествує над добром? Але „нехай не тривожиться серце ваше: віруйте в Бога" і воскреслого Христа (Іо. XIV, 1) і знайте, що правда Божа є правда вічна і слово Боже — істина. Любіть Бога і все Боже чистою любов'ю, не втрачайте віри в Нього серед Ваших скорбот і страждань, освятіть свої серця почуттям братерської любови, і тягар повсякденного життя стане для Вас легшим..."

Христос Воскрес!

Митрополит † ІОАН
Архиєпископ † МСТИСЛАВ
Архиєпископ † ГЕНАДІЙ
Архиєпископ † ВОЛОДИМИР

ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНЦІВ КАНДИДУЄ ДО КОНҐРЕСУ ЗДА

Фото: Колишній стейтовий сенатор Джеймс Ф. Моррей, що погодився кандидувати до Конґресу ЗДА, в оточенні своєї родини. Троє його старших дітей: 10-літній Джеймс, 8-літня Мері Джейн і 7-літній Томас Джозеф вчаться в місцевій українській парафіяльній школі.

Джерзі Сити. — Колишній стейтовий сенатор і тепер член міського управління Джеймс Ф. Моррей, один й найкращих американських знавців історії і змагань українського народу і тому його великий приятель, погодився кандидувати до Конґресу ЗДА в найближчих виборах в листопаді, якщо його кандидатура буде одобрена виборцями у правиборах, що відбудуться в найближчий вівторок 15-го квітня ц. р. Кандидатуру сен. Моррея на конґресмена з 13-ої виборчої округи Джерзі Сити і Бaйону видвигнув очолюваний податковим комішенером адв. Марселом Ваґнером і головою місцевої Філії УКК п. Антоном Шараном Демократичний Клюб, закликаючи рівночасно всіх виборців, зокрема українського походження з Джерзі Сити, щоб вони у правиборах 15-го квітня піддержали цю кандидатуру. Сен. Моррей, добре відомий із своїх блискучих виступів на українських імпрезах, склав таку заяву: „Якщо я буду обраний до Конґресу, я вважатиму своїм великим привілеєм служити, як виразний і могутній голос українського народу в національному Капітолі. Вільна і незалежна Україна повинна бути угольним каменем нашої антикомуністичної політики. Америка мусить витягнути науку із спадщини та посвяти українського народу. Моїм привілеєм було б інформувати Конґрес про ці факти". Ім'я сен. Моррея у правиборах, що відбудуться в найближчий вівторок, є в ряді „B". У завтрішньому виданні англомовного тижневика „Юкрейнієн Віклі" заінтересовані матимуть нагоду познайомитись основніше з особою сен. Моррея та його заслугами для країни.

ТРАДИЦІЙНИМ ВЕЛИКОДНІМ
„ХРИСТОС ВОСКРЕС"
вітають
ВСІХ УКРАЇНЦІВ
РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ І ДРУКАРНЯ
„СВОБОДИ"

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІРА У ВОСКРЕСЕННЯ

Неоцінені скарби має людина в своїй природі і в своєму житті, але найціннішим з них є її віра, зокрема віра у Воскресення. Віра є неначе полиском і завершенням усіх інших цінностей, включно з життям, що без тієї віри перестало б бути такою цінністю, якою воно є. Найбільшою подібністю людини до Бога є її здатність творити. Але яку вартість мала б ця здатність і сама творчість без віри? Найвимовнішу відповідь на цей запит дає наша доба, що творчістю й винахідливістю перевищила найсміливіші фантазії і рівночасно є деградована до найбільш варварських часів, в яких не було правдивої віри. Власне на прикладах нашої багатої на події доби бачимо, що людська творчість і винахідливість є щастям лише тоді, коли вони йдуть упарі з вірою, і найбільшим нещастям тоді, коли їх протиставляється вірі. „Якщо людина не підноситься до вершин ангела, вона котиться до безодні чорта" — твердив колись Колридж, а інший тямущий англієць Сесіл його доповнив: „Людина, що відкидає релігію, вибираючись в суспільне життя, нагадує того, хто скидає черевики, вибираючись іти по терням". У теперішній добі є багато мудрагелів, які намагаються науку протиставити релігії, а один з найбільших умів світу, Ньютон, твердив, що „жадна наука не є з такою переконливістю доказана, як християнська релігія".

Найбільшою маніфестацією християнської віри є свято Воскресення Христового. Про Воскресення говорить і нашу віру в нього скріплює вже сама пора його святкування. Кожна нова квітка, що пробивається із відмерзлої землі, кожний свіжий листок на галузці дерева, кожний теплий промінь весняного сонця — все це говорить про Воскресення, яке приніс нам Христос.

Віра у Воскресення — могутня сила в особистому житті і не менш рішальний фактор у житті народу. Воскресення — це Божий і природний закон, яким можна нехтувати, але якого не можна змінити.

Український нарід християнський уже тисячу років, і християнськими законами та віруваннями до глибини пронизнуті все його життя і вся його творчість. У нашій літературі й мистецтві є багато порівнянь долі нашого народу з життям Христа, а найбільше цих порівнянь з Христовими страстями, з Його хресною дорогою і розп'яттям. Терпіння, муки і хрест — це слова, що найчастіше повторюються в наших патріотичних поезіях. Був короткий час, 40 років тому, коли наші поети в своїх піснях співали й про Воскресення, про воскресні дзвони, але була це — кажучи біблійним символом — радше цвітна неділя, а страсті народу нашого мали щойно наступити. І вони наступили й продовжуються досьогодні.

В таких обставинах віра у Воскресення є справді найбільшою нашою цінністю. Воскресення Христове не тільки змушує нас вірити, але доказує й переконує, що немає вічних терпінь, немає вічної ганьби, немає вічної смерти. Все це — тільки етапи до справжньої радости, до справжньої слави і до справжнього життя, що їх приносить Воскресення. Вмирає тільки той, хто у Воскресення не вірить.

Але замало про віру говорити, її треба виявляти ділами. Сонце і місяць не говорять, вони тільки світять; не дзвонить у дзвони і не бубнить в бубни морськаліхтарня, але її світло бачать і до нього пробиваються через морські хвилі й гурагани ті, що найбільше загрожені. Те саме і з нашою вірою. Не мовою, нехай і як поетичною, але ділами нам треба її виявляти, бо в першу чергу діла мають вартість.

Мусимо здавати собі з цього справу і постійно собі й іншим про це пригадувати, бо довгі страсті можуть захитати віру у Воскресення. Вже в декого й починають захитувати, вже знаходяться такі, що були б готові миритися з чортом, орієнтуватись на „реалітети" навіть з еміграції, хоч саме вони повинні, бо мають багато можливостей, з тими чортівськими „реалітетами" безкомпромісово боротись.

Страсті нашої доби не повинні зменшувати нашої віри і радости з нагоди Воскресення Христового. Навпаки, маємо всі причини і потреби тільки збільшувати нашу віру у Воскресення і радістю з нагоди Христового Воскресення скріплювати наші сили і наше завзяття та рішучість відвалити важкий камінь неволі і кожний по-своєму причинитись до того, щоб велика правда про Воскресення знайшла своє потвердження нарешті і в історії нашого народу.

З вірою в день такого воскресення зустрічаймо радісно свято Воскресення Христового, свято віри, радости і надії. Христос Воскрес — Воістину Воскрес!

Любомир О. Ортинський

МОСКВА ПРО ІМІҐРАНТІВ У ЗДА

Щоб дискредитувати в очах своїх громадян, а, може, і в незорієнтованих чужинців добре ім'я ЗДА як країни демократичних свобід і батьківщини для мільйонів іміґрантів з усіх кінців світу, московський Інститут міжнародних зв'язків видав наприкінці 1957 року ніби наукову розвідку, насправді ж брехливий пропаґандивний памфлет кандидата географічних наук Л. А. Баґрамова п. н. „Иммигранты в США" (видавництво ІМО, стор. 158). Як зазначено у вступі, книга Баґрамова „є першим в совєтській літературі виданням на цю тему" і має доказати, що „переселенці в ЗДА є предметом жорстокої експлуатації, терплять нужду і дискримінацію".

Перевиконана норма наклепу

Треба признати, що поставлене завдання совєтський „кандидат наук" виконав справді по-мамаївськи (після Стаханова робітник Донбасу Мамай став новим „героєм труда") і дав читачеві поґвалтування правди, що, мабуть перейде до зразків забріханої большевицької пропаґанди. На підставі цитат різних авторів, переважно американських комуністів чи т. зв. „феллов травелерс" і цитат з різномовної прокомуністичної американської преси, Баґрамов сконструював наступний образ ЗДА: 1. це країна, в якій „антисемітизм знайшов надзвичайно пригожі умови для свого розвитку" (стор. 112); 2. де „американська буржуазія навмисне загогнює національну ворожнечу, щоб послабити єдність робітничої кляси" (стор. 36); 3. де „в економіці, подібно як в політиці й соціяльному житті, у відношенні до іміґрантів застосовується безліч обмежень та дискримінацій"; 4. де „3 мільйони не-громадян живе під поліційним наглядом . . . не можуть, без дозволу міністерства юстиції переїжджати з одного місця в друге" (стор. 89); 5. де „дуже часто американський уряд практикує депортацію антифашистських іміґрантів до країн їхнього походження, де це панує фашистський режим, не зважаючи на те, що їм там загрожує переслідування" (стор. 90).

Доказового матеріялу на ці очорнення достачили авторові згадані вище автори, між ними нюйоркські „проґресивні" „Українські Щоденні Вісті" (так звучить їх назва в книжці), а для замаркування „всесторонности" використаного матеріялу вирвано з контексту цитату з книжки В. Королева „Українці в Америці", виданої ще в 1909 р. львівською „Просвітою".

Поляки — „гарячі прихильники СССР"

На такому тлі, що дослівно не має й однієї позитивної риси, Баґрамов змальовує положення в ЗДА різних національних груп, в першу чергу слов'янських. При цьому, і аж ніяк не припадково, він раз-у-раз вживає терміну „національні меншини", а не — етнічні групи, щоб у такий спосіб створити враження, що в ЗДА є одна панівна нація старої іміґрації англо-саксів з країн північно-західньої Европи і цілий ряд національних меншин, що є панівною нацією переслідувані, експлуатовані й дискриміновані.

Опис цих „національних меншин" починає Баґрамов з поляків. Представлені в своїй переважній більшості як фізичні робітники в промисловості, вони мають бути „об'єктом використовувань в інтересі американських імперіялістів", при допомозі „націоналістично настроєних польських лідерів, колишніх членів буржуазних польських урядів, зрадників, що вислуговувались німецьким фашистам" (стор. 94). Назвавши президента „Польонії" К. Розмарека „реакціонером", а ген. Андерса і Арцішевського — „фашистськими політиканами", автор розписується про діяльність польських „проґресистів" і їх газету" „Глос Людови", стверджуючи, що „більшість американських поляків гаряче схвалюють гігантські зміни, які зайшли в Польщі, СССР й інших країнах соціялізму".

Українські націоналісти в наступі

В розділі, присвяченому українцям (стор. 98, 99, 100), Баґрамов уже не відважується, як у випадку поляків, говорити про „більшість" симпатиків СССР. Він навіть посередньо признає, що українські „проґресисти" у відступі: „Економічній і політичній боротьбі українських трудящих перешкоджає розкольницька діяльність різних націоналістичних угрупувань. Після другої світової війни ряди українських націоналістів в ЗДА поповнилися колишніми гітлерівськими аґентами, бандерівцями, мельниківцями, зрадниками, завербованими американською розвідкою з числа втікачів і переміщених осіб. Українські буржуазні націоналісти перебрали в свої руки ряд громадських організацій, пресорганів і використовують їх для ширення розбиття серед українських тру-

(Продовження на стор. 4-й)

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Стара церковця на узгір'ї —
Мого містечка Божий цвіт,
Що і в житті печально-сірім
Щасливо дивиться на світ.

В ній сили б'ють непереможні,
В ній затишок від бур і гроз . . .
І кожну весну на Всеношній
Там появляється Христос.

Його ми бачим на престолі
І відчуваєм в почуттях,
Він припиняє наші болі,
Він обнадіює життя.

А на світанку біля храму
Посвятим наші пасочки
І тепла радість буде з нами
І усміх сонячний легкий.

Ми розговіємося вдома —
Уся родина при столі,
І враз розвіється утома
І зникнуть зморшки на чолі.

Пливтимуть тумани, як гуси
По молодій траві у даль . . .
Христос Воскрес, моя матусе,
Моя ти радість і печаль.

Впаду в цей день я на коліна
І помолюся до небес.
Христос Воскрес, моя Вкраїно!
Христос воістину воскрес!

ВАСИЛЬ ДУБИНА

Шикаго, 1958

ПАРИЗЬКИЙ ПРІМА АПРІЛІС

Париж. — Ніхто не знає, чому першого квітня прийнято робити жарти, але всі їх роблять і при тому щиро сміються. Але в Парижі першого квітня було зовсім не до сміху.

Не до сміху було всім смертельникам, бо загальний страйк спаралізував залізниці, і не можна було доїхати до місця праці з передмістя; спаралізовані були підземка й усі міські автобуси: страйкували працівники ґазівні й електрівні, працівники водотягу і навіть сміттярі. Частинно страйкували працівники пошти й шпиталів і до них символічно прилучились вчителі. Кажемо „символічно", бо 29 березня почались великодні вакації.

Страйки у Франції після війни стали річчю звичайною, але гірше те, що тепер вони — дійсно тотальні. Останній страйк одноголосно ухвалили всі синдикати.

І в цьому немає нічого дивного. Від жовтня минулого року ціни на все, а головне на харчі, почали йти вгору. Державні та комунальні працівники і урядовці домагаються значних підвишок, на які уряд не може погодитись, бо війна в Альжирі вимагає гострої ощадности. Уряд присягається, що не може переступити передбаченого дефіциту в 600 мільярдів франків, якщо хоче врятувати валюту від повної девальвації, яка виключила б всяку закордонну допомогу.

Тому переговори синдикатів нічого не дали, і тому почався страйк. Уряд не має наміру поступатися, бо й не може поступитися. Синдикати вже наступного дня заявили що коли їхні домагання не будуть задоволені, то вони повторять страйк за 15 днів. Що вони можуть цим здобути? Найправдоподібніше „голову" прем'єра, тобто — його димісію.

На димісію заноситься, бо ліві в парляменті постійно проти війни. Праві вважають, що прем'єр плянує надто поважні поступки в справі Тунісії, а тим самим і Альжиру, а тому партія незалежних погрожує відкликанням своїх міністрів, що означатиме упадок кабінету.

Але справа не в одній тільки партії. Праві вважають, що уряд надто м'який. Домагаються приспішити вирішення альжирської справи. Уряд підкидає туди нові й нові військові частини, але ніхто, ні справа, ні зліва, не скаже, де взяти гроші на фінансування війни взагалі, а збільшеними силами зокрема. Ніхто бо не має відваги заявити, що війна є війна, і треба перейти на воєнну економіку. Уряд має відвагу заявити, що не збільшуватиме свого бюджету, а натомість від усіх вимагає жертв. Але, очевидно, він не відважиться ввести воєнну економіку.

Це видно дуже виразно на особі самого прем'єра. Ф. Ґаяр, коли був у попередньому уряді міністром фінансів, видав декрет про заблькування не тільки платень, але й цін. Коли ж став прем'єром, то мусів скасувати цей декрет, бо зрозумів, що, хоч ситуація за час довгої кризи змінилася, але спроба заблькувати ціни означала б упадок уряду. А робітники зовсім не хочуть оплачувати війну в Альжирі самі. До речі, в Парижі це публічний секрет, що за війну стоять лише ті, хто в Альжирі особисто заінтересований.

Уряд загрожений і з іншого боку. Відомо, що союзники Франції вже не мають охоти підтримувати французької політики в північній Африці. Отже, треба щось вирішувати. Тим більше, що до голосної справи Тунісії доходить менш голосна, але може небезпечніша справа Марокко.

Марокко домагається вже віддавна Мавританії, цебто частини Сагари, покликаючись на свої історичні кордони. Останніми часами марокканські нереґулярні частини т. зв. визвольної армії почали в Мавританії живу діяльність, і розвідка стверджує, що підготовляється щось поважне. Це небезпечна справа, бо, з одного боку, Франція не зможе вдарити по Марокко, як не може вдарити по Тунісії з огляду на Англію і ЗДА, а з другого боку — в Мавританії може початися Бог знає що, бо в випадку ускладнень марокканський султан завжди зможе заявити, що це б'ються нереґулярні частини, на які він не має впливу. Вже не раз він заявляв: „Що ж, ви також мали свою армію визволення і знаєте, що це важка проблема. Це — патріоти, отже проти них не вишлеш поліції. А що це революціонери, то їх важко стримати словом".

Але у Франції не помітно ніякого зламу. В неділю 30 березня в одній з паризьких округ відбувались вибори Треба було замінити посла, що помер. А був ним комуністичний сеньйор Кашен, який понад двадцять років виступав як посол тієї округи. Виявилось, що перемагав він своїм ім'ям, а не силою комуністів, бо в цих виборах переміг правий кандидат. Але в голосуванні взяло участь на 20 відсотків менше виборців, як у виборах 1956 року. В неділю була гарна погода і 53 відсотки виборців не з'явились до урн.

Та сама картина в інших округах. За останні два місяці такі вибори відбулися в семи округах, і скрізь з подібними наслідками. Що комуністи втратили два мандати в цих округах, що голоси пересунулись дещо направо, — можна б з цього робити такі чи інші висновки. Але пересунення такі незначні, що не слід ними спекулювати. Найхарактерніше те, що в міру того, як поглиблюється господарська криза, як положення країни важчає, — зменшується зацікавлення виборців. Це вже зле.

Коли в закупах на Різдво господині й господарі страшенно нарікали на підвищення цін, то це було нормально. Тепер уже доходить населення Франції до того, що починає з того підвищення сміятися . . . Статистика туристичних бюр стверджує, що чимраз більше французів вибирається на відпустки закордон, що цього року під час вакацій нечувано багато людей хоче прожити свої гроші в пансіонах. Це — ознака, що віра в валюту підупала, що люди живуть як перед потопом. А це автоматично означає, що всякі інвестиції падатимуть, отже провіщає важкі наслідки для всього народного господарства.

Розповідають такий анекдот про Наполеона:

Провадячи безнастанні війни, він потребував грошей, вважаючи, що для війни вояки завжди знайдуться. Накладаючи чимраз нові податки, він питав шефа поліції: що кажуть люди? Той відповідав, що нарікають. Наполеон накладав нові й нові податки аж до часу, коли шеф поліції сказав йому, що люди — сміються. Тоді він заявив: „Це вже зле. Треба припинити податки бодай на якийсь час".

Сьогодні люди у Франції починають сміятися з підвищення цін. Замість ощаджувати, замість приносити жертви для війни, вони щораз більше витрачають. Це є знак, що треба щось змінити.

Не виключене, що ці зміни вийдуть з теки Морфі. Зовсім не виключене.

О. Д-вич

НА ШЛЯХУ ДАЛЬШОЇ ДІЇ

Останні Загальні Збори Українського Вільного Університету в Мюнхені відбулися під враженням смерти дуже заслуженого для української Альма Матер заступника куратора, консула УНР в Баварії, св. п. Василя Оренчука. 12-го березня ц. р. відпровадила професура і студентство УВУ Покійного на місце вічного спочинку на цвинтарі Валь Фрідгоф. Численне українське й німецьке громадянство віддало Йому останній поклін. Похорон відбувся у холодний день, і сніг, що падав на домовину, пригадував зиму в Україні. Від Українського Університету прощав Покійного ректор УВУ проф. д-р І. Мірчук, від „Ґроцієсштіфтунґ", Наукового Товариства Дослідників Міжнародного Права — міський радник Мюнхену д-р Келер, а від українського громадянства в Німеччині — проф. д-р Юрій Студинський. Як заступник куратора архиєпископа д-ра І. Бучка, консул Оренчук своїми зв'язками серед німецького громадянства причинився чимало до скріплення становища Українського Університету в урядових та суспільних чинників Німеччини. Загальні Збори УВУ вшанували Його пам'ять вставанням з місць.

Коли мова про університетські наради, то треба підкреслити їх дуже поважний і речевий характер. Український Вільний Університет може похвалитися виданням у звітному періоді трьох Збірників в українській мові та одного Наукового Збірника в мові французькій. Крім цього почав виходити друкований орган „Наукові Записки УВУ". Новий Сенат зробить усе можливе, щоб науково-видавнича діяльність Університету не припинилася через фінансові перепони.

У широкій дискусії забирали голос майже всі професори й доценти. На міжнародній ділянці УВУ виконано велику і корисну працю. Напр., з ініціятиви Психологічного Інституту УВУ влаштовано з Гайдельберзьким Психологічним Інститутом вечір реферату під загальним титулом „Аспекти розвитку психічного життя", де порушено також психологію українського народу. Німецька публіка вітала українських професорів, що прибули в мури славного Гайдельберзького університету.

Із Східньо - Европейським Інститутом в Мюнхені Український Університет влаштував виклади для німецьких студентів на тему коекзистенції між західнім світом і східнім.

Українські професори брали участь в Руґпольдінгу на науковій конференції, що відбувалася на тему „Совєти і їхні впливи в Азії".

Міжнародний Високошкільний Інститут в серпні минулого року влаштував виклади, в яких взяв участь також представник професури УВУ.

Подаємо тут лише декілька важливіших наукових зустрічей. Можна сміливо твердити, що не було ні одного професора Українського Університету, який би в звітовому періоді не виступив на прилюдних чужинецьких імпрезах, не кажучи вже про виклади на українських наукових чи студентських з'їздах.

Було теж чимало згадок в німецькій пресі про виступи українських професорів, а німецьке радіо подавало кілька разів інтерв'ю з проректором Українського Вільного Університету проф. Мірчуком.

Приємно відзначити, що між новими докторантами УВУ є студенти - громадяни Ізраїльської держави. Це може мати в майбутньому значення для українсько - жидівських взаємин.

Як довідуємося, факультет права і суспільно-економічних наук УВУ зорганізував цілий ряд викладів своїх професорів на актуальні суспільно-політичні й економічні теми, які відбуватимуться в літньому семестрі цього року. На ці виклади матиме вступ і ширше громадянство. Є бажання зорганізувати виклади в рамках німецького університету в Мюнхені, в яких взяли б участь професори обох факультетів.

В поточному академічному році склад органів УВУ такий: ректор — проф. д-р І. Мірчук, проректор проф. М. Василів, декан філософічного факультету - проф. д-р В. Державин; продекан проф. д-р Ю. Бойко; декан правничого факультету — проф. д-р Ю. Студинський, продекан — проф. д-р В. Орелецький. Проф. Василева, дотеп. ректора, попрощали Збори при його відході гучними оплесками.

Дуже приємне враження викликав відгук професорів УВУ в ЗДА і в Канаді, які не тільки прислали свої привітання, але й подали цінні проєкти щодо дальшої діяльности УВУ та закріплення взаємин між Мюнхенською Альма Матер і професорами, які живуть в діяспорі. С.

Людмила Коваленко

ГНІВЛИВИЙ САДІВНИК

— А тоді я сказала їй, що я все це знала, ще коли вона й не родилась!

— Добре сказали. А що вона вам на це?!

— О, вона мала сміливість! Засміялась і каже, що вона не має найменшої охоти бути такою старою, як я!

— Зухвалість з її боку. Сподіваюсь, ви добре відповіли їй?

— О, так! Я їй сказала . . .

Саул-садівник далі вже не слухав. Він схопив свою мітлу й невеличку лопатку і вибіг з хати. Він ніколи не мав терпеливости слухати оці жіночі розмови, оце безнастанне цокотіння, оце безупинне повторювання маґічних слів „а вона каже", „а я кажу", „а вона каже" . . . Він майже відучив від них свою жінку Рахилю, яка вешталась по хаті, майже не обзиваючись і словом до нього.

Правда, часом, коли він непомітно підходив до хати, а його ще не сподівались вдома, він чув і сміх дітей і ніжне воркотіння Рахилі, але як тільки він увіходив у хату, діти примовкали, дивлячись на нього з-під лоба, а жінка знову замикалася в мовчанку.

Та тепер до них на Пасху приїхала його теща — і вся довга виучка змилася з Рахилі за один день. Жіночі голоси майже не замовкали в його хаті з ранку й до вечора. Саул не міг сваритися з тещею, з гостею, що приїхала на Пасху, тому він намагався якомога більше часу бути на цвинтарі, доглядачем і садівником якого був.

Власне, там не було коло чого прикласти його вміння садівника. Могили робилося по печерах у невеличких горах, і після похорону приваювалось каменем, а поміж печер вились невеличкі стежки, що бігли вгору і вниз, ніби мерці ходили ними, відвідуючи інші могили. Саул намагався перекопувати ці стежки, щоб люди ходили тими широкими доріжками, що обвивались навколо пагорбів, як змійки, і вздовж яких він насаджував кущі квітів.

Та хіба хто думав про красу і квіти у Єрусалимі? Його мешканці приходили на цвинтар, щоб зробити своє діло — і вернутись назад, до Єрусалиму, до його суперечок, чуток, надій і суворих наказів старіших. Хібащо вдова, яка втратила чоловіка, або мати, яка поховала свою дитину, сиділи довше на цвинтарі, зібгавшись у клубок перед каменем, що закривав печеру і гріб від їх очей. Але для них квіти також не існували, і вони дряпались протоптаними стежками, щоб тільки швидше бути коло дорогого гробу.

Саул спинився і оглянувся згори на долину, на пагорби, що їх він мусів зберігати в чистоті й порядку. Все було тихо, бо був ще той час, коли люди сидять вдома і снідають. Та в долині, біля самого підніжжя пагорбку, щось ворушилось. Саул приглянувся: якісь жінки поспішали стежкою вгору. Не розмовляли і не плакали. Тільки йшли зігнувшись, спустивши голови, дивлячись у землю. Саул зійшов доріжкою наперерiз їм — і придивився ближче. Так, це були ті жінки, що стояли коло хреста, плачучи за одним з розп'ятих. Він, Саул, тоді також зійшов з свого пагорбу і піднявся на Голготу подивитись, як виглядає розп'яття людей, бо перед тим ніколи ще його не бачив. І ці жінки були серед тієї купки, що плакала і журилась коло одного з розп'ятих. Було там чимало й чоловіків, і Саул подумав, що мусів розп'ятий мати велику родину, і мабуть був не злий до своїх, коли вони так гірко плакали за ним.

І от тепер жінки йшли знову до гробу. Несли щось, загорнуте у хустину, але рухи їх були мляві, очі не бачили нічого і не дивились на світ, і вираз обличчя був такий, ніби з смертю Розп'ятого скінчився для них весь світ.

Саул знизав плечима. Він уже не раз бачив, як жінки рвуть на собі волосся, голосять і побиваються в перші часи, а потім заспокоюються і стають тихі і покірні. Тільки в очах їх щось міниться — але яке Саулові діло до того, що видко в очах чужих жінок?

Саул одвернувся від жінок і взявся підмітати доріжку. Машинально замітав, а сам думав про Розп'ятого. Такий молодий чоловік — і вже мусів зробити такий важкий гріх — образити старіших і закон. Тіло його, хоч і худе, своєю вагою обтягало руки, м'язи яких напружувались і жили наливались кров'ю. Сухі уста розкрились у стражданні, а очі дивились кудись далеко, понад головами людей, що оточували хрест, понад головами жінок, що заводили голосінням і риданнями . . .

Видно, він зумів викликати у них любов, — подумав Саул. В цей час десь поблизу, ніби біля його ніг, він почув радісний вигук, зляканий зойк і чиїсь щасливі голоси.

Саул обійшов з доріжки на схил горба і зазирнув униз. Майже проти нього, нижче на один закрут стежки, стояли ті самі жінки, які недавно так сумно й напівмертво сходили стежкою вгору, до гробу.

Тепер вони цілком змінилися. Очі їм сяяли, уста розкривались у радісному усміхові, а руки були простягнуті вперед, ніби вони хотіли обняти когось — і не сміли, хотіли доторкнутись до когось — і не наважувались.

Всі вони дивились вгору, на промінь сонця, на якесь сяйво, що лилось з неба на землю саме коло них.

І відблиск цього сяйва світився на їх урочисто-схвильованих обличчях. Уста їм ворушились, ніби вони говорили до когось, а сльози радости стікали їх щоками.

— Ці жінки — це цілком божевільні сотворіння, — подумав Саул і спустився нижче, щоб прислухатись, що ж вони говорять отак-о, самі до себе, в повітря.

Та коли Саул виглянув з-поза невеличкого сірого оливкового дерева, йому здалось, що то не світло сяє коло жінок, а то стоїть якийсь чоловік, і до нього саме й звернуті повні відданости й пошани погляди жінок. Саул заплющив очі. Як людина почне приглядатися всьому, що витівають жінки, вона незабаром і сама втратить розум і почне бачити людей там, де є тільки проміння сонця. Зараз він тверезим, критичним оком подивиться на цю групу знову — і тоді вже напевно буде знати, чи є там якийсь чоловік, чи нема.

Та коли Саул розплющив очі, жінок уже не було на старому місці, і не видно було сонячного проміння. Жінки бігли вниз стежкою, майже не розбираючи дороги і не дивлячись навкруги. Бігли і сміялись, вигукували „Учителю! Учителю! — і бігли далі. Саул запалився цікавістю і погнав униз паралельною стежкою так, що, коли жінки збігли вже в долину, він, хоч і захеканий, вже робив вигляд, що замітає дорогу.

Та всі його намагання приховатись і не звернути їхньої уваги на себе були непотрібні, бо жінки обійшли його, як порожнє місце, захоплені і зосереджені на своїх переживаннях.

— Воскрес! Воскрес! — говорила одна з них — Він обіцяв нам, що воскресне!

— А ми слухали й не вірили! — казала друга.

— Не те, що не вірили, але не думали над цим, не сховали його слів у наше серце.

— Але, видно, Він простив нам, бо ось ми перші мали щастя побачити Його після Воскресення! — говорила третя. І раптом жінки, сміючись і плачучи, почали обнімати і цілувати одна одну, вітаючись і радісно щебечучи про Божу ласку, про ласку Учителя.

— Ходімо, розповімо іншим! — вигукнула одна з них. — Вони ж іще не знають і журяться, в той час, як ми в радості забули про них і тішимось самі цим великим щастям!

— Так! Правда! Ходімо швидше! — захвилювались інші жінки, і незабаром їх невеличкий гурт біг уже долиною до міста.

Саул дивився їм услід і сумно хитав головою. „Оце тобі жінки! Щойно плакали, і вже сміються! Щойно сумували при гробі — і вже біжать кудись, щоб роповісти якісь новини! Ні, ні, той Розп'ятий марно сподівався від них вірности і журби — минуло тільки три дні від Його смерти, а ці жінки вже радіють і тішаться і щось лепечуть про Воскресення. Якби хтось навіть і воскрес — то вже напевно не показався б перший раз саме жінкам!"

Саул махнув зневажливо рукою і почав підмітати доріжку.

З РІДНОГО КРАЮ

Наш постійний читач п. Л., прочитавши у „Свободі" статтю п. Стефанії Пушкар, де пише вона про зустріч членкинь Союзу Українок Америки з Елеонорою Рузвелт після її повороту з подорожі по Совєтському Союзу, прислав до редакції цікавого листа, який підносить одну з тих куліс, поза які, із зрозумілих причин, не могла заглянути пані Рузвелт.

Це є лист харківської студентки М., висланий до її матері на Поділля, а звідтіль пересланий її сестрою до Америки. Напевно, пані Елеонорі Рузвелт, яка в супроводі московських чічероне оглядала в СССР народні, середні та високі школи, а по тих оглядинах з признанням висловилась про систему освіти й про безплатне навчання в Совєтському Союзі — ніхто з совєтської молоді не говорив нічого такого, що написала своїй матері доведена до розпачу совєтська студентка. Нижче передруковуємо без змін цей лист:

„Здравствуй, мама!

Марно я чекаю від тебе вже дві неділі хоч якої-небудь звісточки, а ти як мовчала, так і мовчиш. Це як навмисне, я тебе просила напиши хоч що-небудь, щоб я була в курсі справи. Я тут весь час переживаю, думаю — може щось там сталось, може хвора або ще якесь нещастя, а тут — ні слова. Кожен день, як дура, вибігаю до листоноші, а мамочка чомусь не пише. Я купила тобі лікарство вже зо дві неділі, але немає ні копієчки, щоб вислати.

Правда, одержала від тебе посилку з яєчками. Получила її, розкрила, бачу — полова, думаю: „це вже мама наостанку здумала мене половою годувати. Але побачила яєчка і обрадувалась, все буде хоч на тиждень піддержка, бо більше немає нічого. Нема навіть за що хліба купити. Допозичалась уже до 80 рублів і навіть більше, а тепер не хочу позичати, бо не знаю, чи буде чим віддати. Не знаю, ти мені не пишеш, чи можеш що з тих матеріялів продати, хоч би написала, а то я нічого не знаю. Продавай до біса один з отрезів на костюм (висланий з Америки — ред.), ті, що остались, мабуть той, сивий, я голодати не буду. Вони там лежать, а я по тижневі сиджу без рубля. Продавай що є. Я напишу батькові — нехай ще висилає. В травні місяці повинна ти одержати ту посилку, що він вислав. Там це салатове і щонебудь на літні сукенки, ці що є вдома, можеш також продати, я їх шити не буду собі.

Тут погана справа з тим отрезом. Ця дівчина не взяла, бо купила собі другий, а я носитись з ним не маю коли, бо дуже багато треба учити. Взнай, як там дома, чи можна продати, то я пришлю, а ти там його продаси. Відписуй лист скоро і напиши результат, бо ж дівчині цій треба віддати 300 рублів.

Попрошу дальше не задержуйся з листом, я й так нічого довго не писала, не хотіла, бо знаю, що ти будеш переживати. Але бачу, що далі чекати нема куди, в городі без грошей не проживеш. Думала, може хоч в листі з 10 рублів пришлеш, але досі нема нічого, і тому рішила знову написати. Не переживай, нема нічого страшного, може ще де в кого займу з 5 рублів, хватить хоч на пирожок. Картошки вже нема, хліба теж, нема ні одного рубля. Пока що їм яєчка. Ти мабуть здивуєшся, де я поділа стипендію. А от де: 130 руб. віддала за кватиру, рублів 40 вищитали, 20 рублів віддала, а що залишилось — хватило тільки на п'ять днів. І от пощитай — з 26-го числа майже нічого нема. Напиши мені поскоріше, щоб я знала, що мені робити. Пока все. До побачення. 16 березня 1958 р.

Твоя дочка. Цілую".

Цей короткий, писаний покаліченою українською мовою (тавро русифікації, яку ведуть большевики на Україні) документ про умовини життя одної з мільйонів совєтських студенток звучить стократ переконливіше, як довгі статті пані Рузвелт, друковані в нюйоркському „Дейлі Нюз". 230 рублів стипендії, з яких 130 треба заплатити за саме лише мешкання (і яке мешкання!). Із 100 рублів, які залишаються на прожиток, ще 40 рублів „вищитують" на профспілку та інші паразитарні організації. Отже, на „чистих" 60 рублів студент чи студентка мусять прожити місяць. Коли взяти реальне відношення совєтського рубля до американського доляра як 1 до 10, то на „щасливе" життя залишається денно по . . . 20 центів.

До цього треба додати, що мати студентки, як хвора й непрацездатна, одержує на місяць лише 150 рублів. Але це не тільки її трагедія. Що можуть вислати, чим допомогти дочці-студентці чи синові студентові друга-третя, стотисячна мати-батько, які працюють на рядовій роботі в колгоспі чи у фабриці?

Переважно селянсько-робітничий склад студентства, яким у перших роках революції так пишалися большевики, в повоєнних роках докорінно змінився. Відсоток колгоспницьких і робітничих дітей у високих школах максимально упав, а місце їх заступили діти совєтської бюрократії, нової кляси визискувачів, яку так яскраво представив у своїй книжці один з найчільніших комуністів, а нині комуністичний в'язень — Мілован Джілас.

Пані Елеонора Рузвелт, очевидно, має добре серце і, безсумнівно, їхала вона до Совєтського Союзу в надії пізнати тамтешню дійсність. Але для цього доброго серця недосить. Те, що вона опублікувала про СССР, гіркої правди не розкриває.

В. С-ко

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ В УКРАЇНІ

(З Великоднім вітанням Землякам у світі)

ВІРШ НАПИСАНИЙ 22-ГО БЕРЕЗНЯ Ц. Р. І НАДІСЛАНИЙ З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ ПОЕТОМ, ЩО ВЕРНУВШИСЯ З КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ТАБОРУ, ПЕРЕБУВАЄ ТЕПЕР В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

I

Посеред церкви — Божий гріб . . .
А церква — нині жалібниця —
А в гробі, поміж цвітами,
Свята Христова Плащаниця.

На ній положений Ісус . . .
Мертве, бліде Христове Тіло,
З якого в П'ятницю святу
Душа Христова відлетіла.

Сумує церква у селі
Прикрашена уся вінками,
Смерічками, китицями,
Вишиваними рушниками.

Свічки засвічені горять,
Мов ті зірки — й у світел колі
Евхаристія Пресвята
У виді Хліба на престолі.

II

А люди йдуть, мов журавлі,
Рядом, спокійною ходою,
Падуть навколішки усі,
Идуть на колінцях за чергою.

Стають над Плащаницею,
В покорі голови схиляють
І з розжалоблених очей
Струмками сльози їм спливають.

Цілують рани пресвяті
І на стопах і на долонях,
Пробиті наскрізь цвяхами
І рани від вінця — на скронях.

І ту найбільшу з Божих ран,
Що з-під Христового реберця.
Що з неї випливає кров
Любови з Пресвятого Серця.

III

Замовкли дзвони, мов німі,
Не озиваються з дзвіниці,
Калаталками діти лиш
Людей зовуть до Плащаниці.

Ходіть до Божого Мерця
Всі, що дожили цього свята!
Тут Божий гріб . . . Христос мертвий . . .
Стоїть при ньому Божа Мати . . .

Иоан, і Иосиф, й Нікодим,
І Мироносиці плачущі . . .
Приходьте всі до церковці:
Трудящі, немічні, страждущі! —

У Ваших втомлених серцях
Вщерть повно болю, смутку, горя . . .
Прийдіть, а з гробу Божого
Вам явиться потіхи зоря.

Прийдіть, старі і молоді,
Міцні й загрожені в хворобі,
І з матерями дітočки —
З поклоном для Ісуса в гробі.

IV

І співи й скорбні молитви
Здіймаються під зводи церкви,
Пригадують страждальну путь
Христової святої жертви.

Про те, як Иосиф й Нікодим
З хреста святеє Тіло зняли
І в Плащаниці, у новій
На руки Матері поклали.

Про те, як гріб привалено
Великим каменем від входу,
Як запечатано його,
Щоб не забрав хто Тіла з гробу.

Таке розповідають всім
Жалобні молитви та співи —
Про смерть Христа, про похорон,
Про біль тяжкий, страждання Діви . . .

V

Народ іде, ввесь день пливе,
Мов ті листочки за водою,
І в серці сум та біль несе
До Плащаниці із собою.

Нові надходять, моляться,
Падуть в покорі на коліна —
То ж це Велика П'ятниця,
Це пам'ять смерти Бога-Сина:

То ж П'ятнонька збирає біль,
І сум, і жаль, і жах, і горе,
Журбу, страждання, прикрості —
Все — чим боліє серце хворе . . .

Всі роди болів і терпінь
Велика П'ятниця збирає,
Вінок терновий з них плете,
На Божий гріб його складає.

І в болю, як страждальниця,
Кладе його на гріб Христовий,
Щоб освятився він увесь —
Людських страждань вінок терновий.

VI

Посеред церкви — Божий гріб,
І церква — наче жалібниця,
А в гробі — наші святощі.
Свята Христова Плащаниця.

А люди на колінцях йдуть,
В жалобі голови схиляють
І з їх засмучених очей
Гарячі сльози випливають . . .

Не плачте! То ж у третій день
Дасть Ангел вістку із небес,
Що вже порожній Божий гріб,
Що вже Христос ожив — воскрес!

★

ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ВІРШ ВЕЛИКОДНІМ ВІТАННЯМ ДЛЯ ЗЕМЛЯКІВ У СВІТІ:

ІЗ ЩИРИМ СЛОВОМ ПОВАЖАННЯ
ВОСКРЕСНИЙ ШЛЕМО ВАМ ПРИВІТ!
А З НИМ СЕРДЕЧНІ ПОБАЖАННЯ:
— ДАЙ БОГ, ПРОЖИТИ МНОГО ЛІТ!
ЩОБ ЖИТТЄРАДІСНІ, ЗДОРОВІ,
У БОГА В ЛАСЦІ І В ЛЮДЕЙ,
В РОДИННІМ ЩАСТІ И У ЛЮБОВІ
ВИ ПЕРЕЙШЛИ ШЛЯХ ЖИТТЬОВИЙ!
І В ТРУДАХ ХАЙ ВАМ ПОМІЧ БОЖА
ЗАВЖДИ ПРИХОДИТЬ ІЗ НЕБЕС! —
ЗАГИНЕ, ЩЕЗНЕ ТЬМА ВОРОЖА!
ВОІСТИНУ — ХРИСТОС ВОСКРЕС!

СПОМИНИ З РІДНОГО ТАБОРУ

Як полину думкою в країну споминів і згадаю ті всі Великодні, що вже за мною, обов'язково ввижається Великдень в рідному краю, або в рідному таборі.

І згадується той час хвилюючого вигікування й передсвяточних приготувань в останні дні Великого Посту... Коли вечорами в усіх бльоках нашого табору рантово гасла електрика, то це був знак, що Великдень — не загорами. Тоді всі таборяни, від грудної дитини в породільні аж до бородатого проф. Козловського, знали, що в підземеллях 1-го бльоку женуть хлопці самогон. Поліція примикала око на частенькі аварії з світлом, бо ж кожному було ясно, що тут приватна ініціятива працює в користь громадських інтересів, — щоб було чим гідно зустрічати світлий Празник Воскресення в далекій чужині.

А потім розходилась радісна новина, що відомий мистець - маляр, дорогий наш Еко, вже навіть почав малювати Плащаницю!

І щоранку, щосвітанку, зсипались роєм з табору та розсипались по довколичних „баворах" пані докторові, пані профессорові, різні маґістри, інженери і таки просте поспільство, з торбами й наплечниками, наповненими милом, консервами, цигарками та іншими дарами ІРО. Як Бог пощастив, а німецька поліція не перехопила, верталися назад із „шпеком", яйцями, маслом і сиром. Ишла інтенсивна заготівля „свяченого", покищо не посвяченого.

В 1-му кухонному бльоці відбувались безупинно проби церковного хору. Диригент, пан професор Ставничий, виглядав уже з перевтоми і посту, як візантійська ікона, а „Христос Анесте" ще не виходило — тенори „навалювали"!

Пані господині, у вільних від „мінянки" хвилинах, робили передсвяточні порядки, розвішували на подвір'ї, на шнурках хутра, килими, ліжники, і тіпали їх ґерлиґами, аж відгомін ішов по Альпах! А сусіди визирали у вікна й обмінювались такими, наприклад, коментарями:

— Ого! Вже докторова не має того килима, що з Кракова привезла!

— Вчора заміняла за підсвинки.

— Та що ви не кажете?!

Бо тоді саме починали бити чи колоти таборових свиней . . .

Різня невинних тварин відбувалася трохи законспіровано і поночі, ген, за 6-им бльоком, під лісом. Але жалібне їх квиління розносилось голосно по таборі, мило лоскотало вуха й піднебіння, будило рожеві надії . . . Хористи, що розходилися з проби, люди з музикальним, витонченим слухом, зупинялись серед подвір'я і, заслухані в зоряну ніч, ворожили:

— О, це директор катрупить свого вепра; чуєте, як реве?

— То здорова штука. Кажуть, має два метри живої ваги.

— Так, виховалась,ні-вроку, на наших порціях...

Вранці, з-поза хмар і туманів, виринали, мов льодові гори з дна океану, сніжно-білі шпилі Вацмана й фамілії, з коминів курився просто в небо сизий дим, а по таборі розходились хвилюючі аромати вуджених ковбас і шинок, вареного студеницю, присмалених пасок . . . Голова кружляла від цих пахощів, зокрема у самітних і вічно голодних кавалерів.

Аж тут надходить Великий Четвер, і ось з хати до хати летить крилата вістка, що наш маестро вже закінчує Плащаницю, тільки ще має намалювати Иосифа з Ариматеї! Але гонорар — 20 пачок „камелів" уже взяв наперед. І, нарешті, приходить, всім таборовим народом із запертим віддихом вичікувана, депеша, що хлопці привели корову! Звідки, коли, в який спосіб це сталося — про це ходили по таборі справжні леґенди, казки з тисячі й одної ночі . . .

За коровою приїжджала зараз німецька поліція й американське МП, але ж ніколи такого не бувало, щоб їм вдалося натрапити на слід худобини. Звичайно, вона вже тоді смачно кипіла в горщику. Під цим оглядом у нашому таборі була чудова співпраця і гармонія, не зважаючи на партійне розбиття.

Ну, а потім, звичайна річ, надходив Великдень. Великдень у рідному таборі.

Ікер.

С. Ю. Пеленський

ВЕЛИКДЕНЬ В СТАРІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

1

Кожна доба українського письменства мала свій, по-своєму відповідно до своїх потреб і смаку виявлений у поезії Великдень. В найдавніших часах було це радісне слово весни, перший Великдень і таким живе він досьогодні в народних веснянках і тісно зв'язаних з цими піснями магічних заходах-вороженнях, що мали приспішити кінець зими, зробити „смерть смерті" та приспішити прихід весни й закріпити її в природі.

Потім прийшла доба суворого, монашого, аскетичного письменства, що по-монашому дивилося на Великдень і таким залишило нам його у своїх писаннях. Це був Великдень молитов, попереджений довгими днями суворих постів і умертвлень, зв'язаний нерозривно з поборюванням „двоєвір'я", цебто залишків праіндоевропейських і праслов'янських обрядів.

XVI сторіччя було тут переломовим. Воно промостило вже, сказати б, „офіційно" дорогу світському елементові до церковного свята і приготовило прегарну, багату синтезу нового Великодня, що проявився так буйно в літературі XVII і XVIII ст.; можна сказати, найповніше й найвсестороннище. Бо пізніше Великдень знову був у літературі оформлюваний посвоєму: попри вірне представлення побутової сторінки свята письменники підкреслювали, зокрема, одну і лише одну якусь рису Великодня. Отже, в добу сентименталізму шукали тут чуттєвих ноток, як це бачимо в „Марусі" Квітки, в добу романтизму зв'язували з Великоднем надприродні моменти, як, наприклад, у „Мертвецькому Великодні" цього ж Квітки, або „вальтерскотівські" як у „Страсному четверзі" Миколи Устіяновича, то знову реалісти вдоволялися реалістичним представленням, сказати б „земським", без надземних аксесуарів, як це зробили наприклад, Франко у „Панських жартах" і багато інших письменників.

Вже з цього коротенького перегляду-пригадки видно, що справді широко і часто змальовувано Великдень в українському письменстві саме в XVII і XVIII століттях.

Був до того тоді особливо податливий психологічний ґрунт. Люди глибоко вірили, діставали майже виключно релігійне виховання, брали живу і щиру участь в церковному житті, а разом з тим світські елементи побуту не були такі слабі, як у літературі XII-XIV ст. Навпаки, ще з доби Ренесансу знали письменники їх вагу і ціну. Великдень перестав бути лише церковним святом у Церкві, перестав він бути й лише „поганським" святом поза Церквою. Мудрі владики того часу об'єднали всі ці здорові, будуючі, вічні елементи в одне величне. Тепер усе відбувалося в Церкві і довкруги Церкви — свято єдине в своєму роді, свято всеобіймаючої радости, свято Церкви і поспільства, свято всіх людей.

Письменники ж представляли це свято на свій лад, „вистилізували" його згідно з тодішнім літературним смаком.

Тогочасна, сказати б, „офіційна" поетика, що її проголошували професори Київської Академії „екс катедра" — ділила всю поезію залежно від „матерії" на два стилі: високий і низький. Коли була мова про небо, про ідеали, про царів, — зобов'язував високий стиль; це були трагедії, оди чи інші поважні літературні роди, писані відповідним метром і церковнослов'янською мовою. Коли ж матерія була проста, буденна, як от в комедії, де, — як подає одна з тогочасних поетик М. Довгалевського — „виводяться лиця легкії, як то: господар, литвин, циган, козак, жид, поляк, турок, грек, італісць", то така „комедія должна писаться словами шуточними, низькими, обиденними, слогом простим, деревенським, мужицьким".

Великодня тематика була тоді надто багата і надто різноманітна, щоб могла вміститися без решти в якомусь одному „стилі". Довелося якось розділити цю „матерію" між обидва стилі. Великдень — як літературна тема на тому лише скористав.

2

Страсті Христові — це була тема, що підходила одиноко під високий стиль. Перші опрацювання постали, природно, в Галичині, шляхом драми, що йшла з заходу на схід. Є це „Вірші з Трагодії Хрістос пасхон" Андрія Скульського, надруковані у Львові 1630 року і „Розмишляннє о муці Христа Спасителя нашого. При тим веселая радость з триумфального сго Воскресения" Иоаникія Волковича (Львів 1631 р.).

„Трагодія Хрістос пасхон" виставлялась у велику п'ятницю „по вложенню плащеници в гріб". Багато тут рефлексій про Христові муки („Демигорія трену утерпіння муки Христови", „Лямент Матки Збавителеві над сином сї"), подібно, як і в „Розмишляннях" Волковича („Смутнії трени в смутний день страстей Христа Спасителя нашого"), до поважних теологічних рефлексій дібрано відповідні постаті. Це Мати Божа, святі Іван Богослов, Осип, Никодим, Марія Магдалина або такі постаті, як побожні душі чи алегорична Божа Любов. В стилі, цебто в „високому" стилі удержана була навіть обсада: ролі поважних душ у драмі Волковича грали сини найповажніших міщанських родів тогочасного Львова — Георгієвич, Лангиш і Буневський.

В „Перлі многоціннім" Кирила Транквіліона Ставровецького в 1646 року є теж великодній поважний діялог, виведений у високому стилі, подібно, як і у багатьох інших авторів, щоб згадати лише пасійну драму невідомого автора зі Смерекова, львівського повіту з 1670 р., сцени Адам і Ева та Богач і Лазар, що є уривками якоїсь великодньої драми, „Дія на страсти Христові" з Києва з 1685 р., „Царство людської натури" з 1698 р., „Тріюмф людської істоти" з 1706 р., „Трагедокомедія" Сильвестра Лященкоронського з 1729 р. та славнозвісні великодня драма Митрофана Довгалевського з 1737 р. „Властотворний образ чоловіколюбія Божія" і безіменна драма „Слово про збурення пекла" — найкращі українські великодні драми.

У всіх цих творах багато алегоричних постатей, що ведуть глибокі дискусії на релігійні теми, написані поважним стилем, мовою, що густо пересипана церковно-слов'янськими словами і формами.

Цей „високий" стиль і ця мова збереглися навіть у поезіях, що перейшли в усну словесність і були записані щойно в XIX ст.

Ось як описано в одному уривку з драми „Слово про збурення пекла". Цей уривок записаний з усного передання ще перед віднайденням рукопису самої драми:

Єгда Юда Христа жидам продав
І о тім захвирсував,
Поверг срібняки, ушед і удавився
І перед люципером сатаною
[у пеклі явився,
То люципер його любовно
[привітав,
І ось так іменно словами його
[поздоровляв;
— „Обитай же, Юдо, брате мій
[коханий,
Бо єси друг мій, присно
[соізбраний,
Добру ми з тобою пораду мали,
Що Ісуса Назарянина на хрест
[ізогнали,
Тепер же я тобі позволю
[зі мною сидіти
І я же аз піо чашу, то й ти
[будеш пити,
Да тільки об сьому не ізволь
[скорбіти,
Що мні буде в день судний,
[те й ти будеш терпіти,
І унивай, но пожди, поки прийде
[світу кінець
І возложим на главу твою мій
[прекрасний вінець.

В одній т. зв. „народній" пісні, що є якимсь відгуком великодньої вірші XVII чи XVIII ст., початок, що нав'язує до страстей Христових, вдержаний у строго „високому" стилі:

Се Марія серед ночі
Пустилася со всій мочі
Плакати на гроб Христов
На Голгофту між кустов,
І напала там Христа
Він же їй сказав спроста:
„Чого Ти, Маріє, плачеш?
Я уже воскрес, як бачиш".

Але дальша частина, де описано як Христос сходить до пекла, отже між „посполитих" людей, написана вже „низьким" стилем.

3

Власне, майже рівночасно з Великоднем високого стилю, входить у письменство і другий Великдень, низького стилю, що є для нас сьогодні такий близький і своєю чистою народною мовою і пластикою малюнку і реалізмом виведених живих постатей і щирим гумором.

(Кінець буде)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, Pa.

МОСКВА ПРО ІМІҐРАНТІВ У ЗДА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дящих і для підсилювання серед них ненависти до Совєтського Союзу та країн народних демократій. ...Продавшись американським імперіялістам, українські націоналісти, як правило, прикривають свою діяльність демократичною і навіть соціялістичною фразеологією. Рупором українських націоналістів у ЗДА служать такі архиреакційні, антисовєтські газети як „Народна Воля", „Свобода", „Америка" й інші". В реєстр українських „проґресистів", тобто вислужників Кремлю, московський автор може затягнути тільки одні-одинокі „Українські Щоденні Вісті", які, до речі, перестали в міжчасі бути „щоденними". Це і все.

Червоний русский князь і „гарячі симпатики"

Тоді, коли з усіх описаних слов'янських груп в ЗДА українці дістають від московського судді найгіршу ноту, куди краще і надійніше випадає в Баґрамова оцінка російської громади. Автор переповідає докладно історію початків російської іміґрації до ЗДА, при чому включає в неї „переслідуваного царським режимом київського священика Агапія Гончаренка", про якого каже, що „помер в 1916 р. на своїй фармі „Україна". Далі автор стверджує, що „з усіх іміґрантів з Росії росіяни в найбільшому числі реемігрували на батьківщину: 1908-09 рр. на кожних 100 російських іміґрантів, що прибули до ЗДА, припадало 41 реемігрантів" (стор. 32). Коли ж іде про найновіші часи, автор пише: „Переважна більшість росіян у ЗДА з гарячими симпатіями до СССР має проти себе „небольшую кучку людей", які перейшли на службу реакції і яких використовується в антисовєтських цілях". І хоч „під час війни багато білоґвардійських іміґрантів увійшли до фашистських організацій," деяка частина змінила під час війни своє наставлення до СССР і почала його піддержувати. Один з них, колишній князь А. М. Путятін, був під час війни головою „цілого ряду комітетів для допомоги сиротам оборонців Сталінґраду", відомого під назвою „Сталінградський комітет". Отже, за винятком „кучки", автор розцінює більшість росіян у ЗДА як „гарячих симпатиків СССР' (стор. 102).

Про чехів, словаків, болгар і юґославців, крім більш-менш точних заподань, до речі в прихильному тоні, не знаходимо будь-якої кваліфікації їх політичної настанови до СССР. В окремому розділі трактується італійців, південних американців, а зокрема мексиканців. Усіх їх, очевидно, зараховано теж до „нацменшин" ЗДА. Положення жидів у ЗДА представлене в книжці так, що складається враження, ніби автор описує ситуацію цієї національної групи в Третьому Райху, після т. зв. „Крісталнахт" в 1938 році. Отже — повний антисемітизм, недопускання до студій в університетах, повна дискримінація загалу, і тільки „Сіоністична Організація Америки", що нараховує всього 200,000 членів (на 5 мільйонів усіх поданих жидів — незначна групка) колаборує з урядом і використовується „імперіялістами ЗДА для своїх цілей" (стор. 113).

Де логіка?

На перший погляд можна було б думати, що такий конґльомерат нісенітниць і брехні дискваліфікує самого автора згаданого памфлету, і нема причини ним ближче займатися. Але важливим є ствердити, що оце вперше маємо до діла з такого роду офіційним совєтським виданням, в якому наскрізь фальшиво змальовуються стосунки в ЗДА, робиться поділ на „американців" і національні меншини (нагадує невдалу спробу, стосовану ґітлерівцями до американських полонених) і цілком недвозначно перебирається „опіку" над останніми. І в той самий час, коли Москва так нахабно втручається у внутрішні справи ЗДА, американська публіцистика ще не спромоглася навіть у найзагальніших рисах поінформувати своїх громадян про справжній стан в СССР, ще й впроваджує своїх громадян в блуд, ідентифікуючи ціле населення СССР з росіянами, промовчуючи існування не-російських народів, їх визвольну боротьбу, їх поневолення Москвою. А робиться це, мовляв, задля того, щоб не дразнити Москви вмішуванням у внутрішні справи СССР. Якесь утопійно чи наївно інтерпретоване джентельменство не дозволяє ЗДА на об'єктивну інформацію своїх громадян про СССР! Де тут логіка і чи лежить це в інтересах ЗДА?

Виставки писанок у бруклинських бібліотеках

Ню Йорк. — У великодньому цьогорічному сезоні дві з бруклинських публічних бібліотек влаштували виставки українських писанок. Відбулись ці виставки заходом п-ні Марії Душник. Перша з них була влаштована в дитячому і юнацькому відділі Публічної Бібліотеки у Бруклині й охоплювала писанки, мальовані п-нею Анною Бодак з Вудгейвену, Н. И., вишивки й українські ляльки. Друга виставка була влаштована у великому вікні філії бруклинської Публічної Бібліотеки при Монтаґ вулиці. В рамцях її були виставлені писанки, мальовані п-нею Зиновією Пиріг із Бруклину, вишивки й українська лялька. На обидвох виставках були гарно виписані пояснення про українські писанки і спосіб їх виконування. Виставки викликали зацікавлення й подив відвідувачів.

ПИСАНКА НА ЦІЛІ ЗУАДК

Замість святочних побажань з нагоди Великодніх Свят, зложили на Писанку на цілі ЗУАДК-у працівники Головної Канцелярії Українського Народного Союзу та Редакції, Адміністрації і Друкарні „Свободи":

Д. Галичин	$ 10.00	М. Мілянович	3.00
Р. Слободян	10.00	В. Сохан	3.00
А. Драган	10.00	С. Курляк	3.00
І. Кедрин	10.00	Т. Гіль	3.00
Я. Кулинич	7.00	Р. Падковський	3.00
Д-р Л. Луців	5.00	Я. Левицька	3.00
С. Шумейко	5.00	В. Кушпір	2.00
Я. Падох	5.00	Р. Ференцевич	2.00
С. Федів	5.00	І. Коць	2.00
Д. Слободян	5.00	А. Лапичак	2.00
П. Постолюк	5.00	С. Гладкий	2.00
В. Назаревич	5.00	І. Вербяний	2.00
В. Карий	5.00	Д-р О. Волощук	2.00
Н. Филик	5.00	Д-р І. Козак	2.00
Б. Кравців	3.00	Д-р М. Кобринська	2.00
В. Давиденко	3.00	С. Соколишин	2.00
Г. Перожак	3.00	М. Стапинська	2.00
Д. Кравець	3.00	А. Домарацький	2.00
М. Лисогір	3.00	І. і Т. Литвинюк	2.00
У. Явна	3.00	Р. Антонович	2.00
Л. Лапичак	3.00	М. Задорецький	2.00
К. Стецюк	3.00	Д. Притуляк	2.00
		В. Соболта	1.00
		С. Раси	1.00
		М. Думанська	1.00
		О. Домбровська	1.00
		О. Кейс	1.00
		Д. Кусий	0.50
		Разом	$ 166.50

Ірина Шуварська

СОРОК ДНІВ

І караван
нехай не вирушає;
ще, де прохатимуть, подам
від хрестика, — і не звигаєм,
нігого іншого нема бо, — ланцюжок. Піду

і понесу в руках маленький
і до грудей притулений знагок несамоти,
герез розпалену пустелю

ген до дзвіниці з перших снів,
що від води і ще як сповіді не знала,
до образів у барвах риз, що на Великдень;
і до криниці схилять пальми
відірване від думки рідне.

І ще стекти не всліє з рук вода,
як променем вернусь до каравану
і, де прохатимуть, подам.

Олег Лисяк

КОЛИ „ПАХЛО СВЯТАМИ"

— Як ви давно з краю? — запитав мене старший, кріпкий пан в окулярах, якого я час від часу зустрічаю. Ці зустрічі відбуваються не дуже часто, бо звичайно він їздить як аґент якогось підприємства по цілій Америці.

— Кажете, що вже п'ятнадцять років доходить, як ви виїхали з дому? А в Америці пару років? І не можете, кажете, зовсім звикнути, що? — усміхнувся лагідно й вирозуміло старший пан. — Велл, я вже тут, бачите, понад сорок років. Сорок років... — повторив задумано — А звикнути, таки бачите, не можу. А ще знаєте, як надійдуть Свята...

„Як надійдуть Свята!.." Нема сенсу починати тут будь-які сентиментальні чи слізні власні ремінісценції, намагатися витиснути в інших серцевого „Ох!.." Тепер таки сентименти не дуже поплатні, а гаслом стало: пристосуватись до світу, який швидко забуває і дивиться лише вперед, не оглядаючись. Вперед, вперед, — це передумова успіху, а що ж важніше, як не успіх — „саксесс!"

Але навіть найзапекліші прихильники „нових часів" мусять бодай часом повернутися думкою до родинних сторін, зокрема, коли ще раз надходить святковий час. Навіть ті, що для них Великодні свята це лише випродажі — „істер сейлс", або чужий звичай шукання писанок — чи радше кольорових яєць у траві публічних парків і „Весняні Паради" у модних, надморських околицях — навіть ті мусять признати, що Наші Свята пахли інакше — а радше, як сказав мені згаданий старший пан в окулярах, що покинув Батьківщину сорок років тому: „нашими Святами пахло..."

Як це було сорок років тому — не пам'ятаю. Але те, що діялось вже за моєї пам'яті, справді „пахло інакше". Починало пахнути вже тоді, коли всіх чоловіків виганяли з хати на цілий довгий день і коли починали робити святочні порядки, інституція дуже великого значення й традиції. Тоді старші йшли „на селедця", а молодші готували предивні войовничі інструменти з великих ключів і тому подібного залізного приладдя, з якого на Перший День Свят мала відбуватися канонада, при допомозі славетного і незабутнього „калі-хлорку".

А що вже казати про запахи, які носилися вже у Велику П'ятницю і Суботу, які були передвісниками всіх цих святкових к у л і н а р н и х переживань, що мали статися в Неділю! Щоб не підлягати спокусам, найкраще треба було виривати з хати і відбути традиційну мандрівку по „Божих Гробах". Не знаю, як воно було в інших містах, але у Львові ця мандрівка була чимось таким невідкличним, як великодня сповідь. Скорше могли вже бути свята без Обливаного Понеділка, ніж без мандрівки по церквах чи не цілого Львова. Громади паломників снувались по святинях, кидали свій гріш „на тацу" (без принуки і без того, щоб цю „тацу" їм хтось підсував), цілували Плащаницю, хрестились свяченою водою у притворі і мандрували до черговї церкви, що так само пахла воском, так само виблискувала сотнями вогників малих свічечок...

Під церквою обмінювались опініями, перекидались заувагами, зустрічались групи, які вже побували тут і там, і передавали свої спостереження іншим. Тут ви могли довідатись, що в Преображенській чудовий Божий Гріб, що в Юра стоять навіть пластуни при гробі, в одностроях, справді... Тут люди запрошували одне одного: „Та, хіба, вступите до нас, от так, знаєте, на хвилину?.. Буде ця сирна бабка, що ви її так любите, і торт пістаційовий..." (Досьогодні не знаю, що це є, в л а с н е „пістаційовий" торт, але соромлюсь питати. Мусить бути щось справді добре).

Ну, а святкові візити — це вже був справді розділ для себе. Згідно з старою засадою „Живеш з ними — відвідай їх на свята" — належало до ритуалу святкової чемности йти по черзі до всіх знайомих, що з ними „жилось" і всюди куштувати якоїсь цілком особливої домової спеціяльности. В одній хаті це була якась згадана незвичайна бабка, в другій — цілком оригінальна горілка, яку наливалось до пляшки по зламаному сірнику з начиння, де горілку варилось, в третій — шинка, запікана у крухому тісті, в четвертій — торт ще з перепису „тети Домінці з дому Насальської", в п'ятій...

В п'ятій хаті вже дійсно трудно було розрізнити, чи домова наливка є справді домовою наливкою, чи лише звичайною „чистою"... А щоб дати раду всім цим обов'язкам на протязі всіх трьох святкових днів (так, ми святкували три дні!), треба було брати, так званого, „Айншнайпера", себто щось подібне до того, чим їздять ще й тепер у Сентрал Парку в Ню Йорку — одним словом, однокінну дорожку чи там „фіякра". Цією повозкою об'їжджалось по черзі майже цілий Львів у безконечній черзі візит. Остаточно, це не є аж таке велике перебільшення, бо ж ми всі у Львові знались, а Львів не був аж такий великий. Скажім, на величину такий, як половина Боффало чи Ст. Луїсу, але чи у кількості мешканців справа?

А черговий день святкування — це було знову щось інше. Приходив Обливаний Понеділок, і тоді йшла в рух вся водна зброя, починаючи з малих ґумових квіток, наповнених парфумою, аж до сикавок і ще грубших колюбрин, до цілком важкої зброї: відер і шафликів. Не одна баталія, яка починалась від невинного скроплення когось кількома краплями кольонської води „4711" ще ранком на постелі — кінчалась опісля гонитвою по всіх сходах і поверхах цілої кам'яниці, аж Шимонова вилітала із свого сховка під сходами, щоб взяти участь в забаві горщком холодної добростанської води із словами: „Хороби на вас нема, мікруси!" Але і в цих словах не було в цей день злоби — а лише львівська погідність і гумор.

Так, щось було в цім всім, що не дозволяло нам забути про ці „наші" святкування й тепер, коли вже минуло більше як п'ятнадцять років „як ми з краю". Я не знаю, що пам'ятає мій розмовець, який перебуває тут вже понад сорок років, що залишилось йому в пам'яті з його молодих років, що у його селі чи місті „пахло Святами", і я навіть не питаю. Я запитав лише: „А звикнути не можете, кажете — і забути? Чому?"

Старший пан подивився крізь окуляри, і його погідний усміх став трохи немов гіркий:

— Велл, мені здається, що я забагато люблю те, що там залишилось...

К. Кукуруза

ПРО СТАРОДАВНІЙ ГУЦУЛЬСЬКИЙ ТАНОК „АРКАН"

Цей парубоцький танок корінням своїм сягає в прадавню, ще доісторичну добу. Перше, ніж дійти до нас у тому вигляді як ми його бачимо тепер, пройшов він на протязі тисячоліть багато етапів свого розвитку. Тому наш нарід зберігає, як дорогоцінний скарб, цей взірець народного мистецтва, що його полишили наступним поколінням наші предки. З цього ми вчимося пізнавати минувшину нашого народу. І без сумніву, завдяки прадавньому життєрадісному світоглядові та залюбленості наших предків в красу, пісню й танок, душа нашого народу не зубожіла у віковій біді та недолі. Наші гуцули в К а р п а т а х сповнені радістю, коли виконують свій прекрасний та багатий формою стародавній танець „аркан". Його можна причислити до н а й б і л ь ш улюблених нашим народом танців, що нам полишила доісторична доба.

„Аркан", як зазначують дослідники, нагадує процес фізичної праці — розмірена ритміка, повільне розгойдування і нарешті — гуртовий рух. Проф. А. Грановський, знавець хореографічного мистецтва, припускає, що „аркан" належить до кельтської культури.. Цей здогад можемо вважати тим більше за правдоподібний, коли візьмемо під увагу, що й сама первісна назва Карпат (в яких досі схоронився „аркан") є теж германо - кельтського походження. Наші Карпати, за істориком М. Грушевським, тоді називалися певкінськими або басторинськими горами. Цікаво зазначити, що як саме виконання „аркана", так і музика до нього де в чому нагадує танці ірляндців, сирійців, грузинів й осетинів. Однак, цей танок зовсім невідомий на Наддніпрянщині. Це можна пояснити, мабуть, тими соціяльно - політичними умовами, в яких перебував наш нарід на Наддніпрянщині. За козацької доби були в значній мірі призабуті мистецькі надбання старішої епохи, а натомість їх заступили танці козацькі.

Отже не дивно, що після останньої світової війни, з прилученням Карпат до України, танці наших гуцулів викликали таке велике захоплення земляків із східньої України. Нижче подаємо уривок з репортажу письменника Т. Масенка з Києва, який яскраво описує свої враження в „Вітчизні", після того, коли побачив гуцульський „аркан" у виконанні самих горян:

„Танцювали самі парубки. Ставні леґені побралися руками за плечі, зімкнулися в тісне, невелике коло. Під воркотіння цимбалів та баса, вони ритмічно захитались цілим кругом з боку на бік, а потім разом, рвучко, буряно рушили в тому коловороті, міцно б'ючи ногами вділ. У дужих і граційних руках парубків була сила, енергія, буйна веселість. Нічого прекраснішого в розвагах людських, у красі молодечих груп досі мені не доводилось бачити.

Парубки танцювали старовинний гуцульський „аркан". Тільки справжні сини гір, волелюбні предки, могли залишити в спадщину онукам такий буйний і гордовитий танець. Леґеня, що танцює „аркан", не можна уявити з похиленою перед паном головою. Перед яким ворогом могли б схилитися буйні голови людей, що так гордо та високо підводяться в цьому залізному колі! Народ, який стояв би хоч одно століття на колінах перед чужинцем, ніколи б не створив таких гордовитих національних танців. Минали важкі і темні віки, а в ньому вічно жив незламний і непокірний дух Довбуша і Кобилиці. Плазувати могли одиниці. А тут — ми бачимо цілі великі зграї орлів і соколів! Я ніколи не знав, що одно споглядання народнього танцю може дати людині таку велику втіху. Буйна радість цієї живої картини сповнила гордістю серце".

Тут лише можемо додати, що ті національні танці — найкращі у виконанні таки своїх людей, дітей Верховини, що є безпосередніми їх творцями. Виконання тих танців кимсь іншим, хоч би артистами на сцені, — ніколи не зробить на глядача того самого враження, коли виконують їх горяни.

Микола Щербак

ЗНАК ХРЕСТА

(З „Віршів віри" *)

...Бій не вщухав. Трясласяі гриміла
Суха земля, розпечена, як жар.
Метались танки. Згуба горнотіла
Кружляла круком, заглядала в яр.

Безтямна та безверха безнадія
Брела, немов безвихідь, навпростець...
Та раптом — що це? — затрясло Андрія:
Як відвернуть безжалісний кінець?..

Він пригадав... згадав... Як не згадати,
Коли його, малого, рідна мати
Ласкаво вчила „Отче наш" колись:
„Мій сину! Богу щиро помолись,
У горі й щасті ти перехрестись!.."

Він пригадав: у Києві, що збоку
Палахкотів у вирі вогнянім,
Вона, старенька, щовесни, щороку
Говіть ходила, — в Києві святім!..

Андрій здригнувсь. Несміливо рукою
Торкнувсь чола — о, згадко золота! —
Торкнув грудей правицею хисткою —
Перехрестився! — світлий знак хреста!

І враз урвався, змовкнув гуркіт грому,
Затихла астма смерти і атак...
...Бог дарував життя! Підвів із гробу!..
І вояки, у захваті німому,
Хрестилися! — о, животворний знак!

*) У вірші змальовується дійсний епізод, що був під Києвом у 1941 році (в другу світову війну).

В. Ківа

ВАСИЛЬ КИРИЛОВИЧ ШУТЬ

Багато є речей або подій на світі, про які ніде нічого не можна прочитати; багато є людей на земній кулі, які своїми досягненнями могли б бути гордістю нації, могли б збільшити її популярність серед народів світу, але як рідко про них хтось щось напише, та ще й правдиво напише!

Декілька тижнів тому помер в Аргентині один з найкращих українських мистців — добре відомий у Західній Европі, пяніст і композитор Тарас Микиша, який довгі роки чарував серця віденської публіки не тільки своєю грою, але й композиціями. Хто написав десь у свій час про твори його, хто допоміг йому видати їх, хто підтримав його у намаганнях продовжувати кар'єру музики у палючій Аргентині?

В Канаді перебуває надзвичайно талановитий український композитор Юрій Фіяло, автор багатьох великих і малих речей для фортепіяна, співу, оркестри. Що ми знаємо тут, в ЗДА, про нього та про його речі? Якщо б відома балерина Рома Прийма не використовувала його музику для своїх милих танців, то, наприклад, у Ню Йорку взагалі не знали б про його існування. Хто чув ім'я, також дуже обдарованого композитора, Гліба Лапшинського, який живе тепер у Німеччині, в маленькому селі біля Ганноверу? Цей список, думаємо, міг би бути продовженим...

Нещодавно у Шикаґо відбулася досить радісна і рідкісна подія: одному з наших першорядних композиторів — Василеві Кириловичу Шутеві — пощастило видати 14 власних творів для фортепіяна та 14 творів для співу. Автор деяких симфоній, тріо, сонат, фортепіянового концерту та інших речей більшого чи меншого формату, маестро Шуть, не зважаючи на різні перешкоди у житті — як то війна, скитання по таборах, праця і т. п., писав і пише щодня, інакше він не міг би існувати. Це — ознака справжнього, природженого музики.

Перегравуючи час від часу прегарні обробки угорських танців Йоганеса Брамса, було завжди прикро згадувати наші, не менш чудові, українські народні танці, для яких ще не знайшлося відповідного майстра, який би переніс їх з колискового або примітивного стану до вигляду справжньої концертової транскрипції. Василь Шуть здійснив цю мрію у своїх двох розкішних концертових обробках Гопака (ля мажор) та Аркана (соль мінор). Обидві речі зроблені блискуче, з високою майстерністю, приємно модерними гармоніями, свіжими модуляціями, використовуванням різного роду фортепіянової техніки, як то акорди, пасажі, октави, з дуже ефектовними закінченнями, їм належить перше місце в репертуарі піяністів-концертантів, а авторові, за це — вічна слава в історії українського фортепіянового мистецтва.

Дуже цікава, навіяна українським фолкльором, оригінальна формою, гармонією, ритмом та настроєм річ під назвою „Розбите кохання", яка цілком свобідно може бути використана для концертових потреб і також разом з згаданими танцями — для учнів старшого віку, як педагогічний матеріял.

Майже всі речі В. Шутя писалися під впливом українських національних пісень, але використовує він їх і обробляє в лише йому властивий спосіб, який не має нічого спільного з імітацією або штампами, узятими з композицій інших, дуже популярних або зовсім непопулярних, авторів.

Його гармонізація, часте використовування поліфонії, загальний зміст та форма творів, цілком природньо постають і відповідають характерові українського мелосу. Доказом цього може бути оригінальна з усіх боків річ „Сім'я з п'ятьох" (1. Тато, 2. Мама, 3. Синьоока донька Маруся, 4. Каприціозна Катруся, 5. Бравий син Михаїл), де композитор з мелодії „Ой зійди, зійди, ясен місяцю" зробив п'ять фантастичних, різнохарактерних та різнонастроєвих уривків.

Свіжо, не шабльоново, з незвисклими, але абсолютно логічними ритмічними комбінаціями, зроблено „Український марш" — прегарну мініятюру на три сторінки. „Весінній епізод", „Дитяча веснянка" та „Колискова" — усі три написані під впливом фолкльору, можна кваліфікувати, як одну з найцікавіших речей, виданих за останній час для дітей середнього віку.

Окреме місце займає двочастинна „Сонатіна", в основу якої покладено відому тему „Ой бре море, бре". Окреме тому, що звучить вона найбільш дисонансово з усіх речей, хоч і не менш цікаво, ніж усі інші речі, але своєю фактурою залегка для артистів та затяжка для учнів, подібно майже до всієї другої частини Шуманівського „Альбому для молоді", яку дуже рідко використовується в педагогічній практиці.

Крім зазначених вище п'єс для фортепіяна, до яких ще треба долучити „Танець голубих дзвоників", „Танець курчат", „Ранок" та „Гра дітей", Василь Кирилович Шуть видав цілу низку речей для сольоспіву, написаних на слова Шевченка, Франка, Олеся, Неприцького-Грановського та ін. Про них ми будемо говорити іншим разом.

● **Ірина Постолюк**, 14-річна учениця 8-ої кляси публічної школи в Джерзі Сіті, виступала перед 4-ма клясами цієї школи в гуцульському та, згодом, холмському народному одязі й дала популярний виклад про Україну. Вона показувала альбом „Любіть Україну" і Гуцульщина й відповідала на запити директора, вчителів та учнів, зібравши велике признання для себе. Ірина Постолюк — донька Петра Постолюка, кол. старшини УСС, б. директора „Червоної Калини" у Львові, тепер службовика Адміністрації „Свобода".

918 нових поштових будинків

Вашингтон. — Голов. постмайстер Артур Е. Соммерфілд повідомив, що його департамент будує 918 поштових будинків, в яких мають бути приміщені поштові уряди. Ці будинки мають коштувати 49,245,000 дол. Соммерфілд заявив, що можна б збудувати більше будинків для поштових урядів, якщо б Конгрес погодився ухвалити запроєктоване урядом збільшення оплати від пересилок листів із 3-ох до 4-ох, зглядно 5-ох центів (позамісцеві листи). Дехто гадає, що ця заява Соммерфілда є агітацією за тим, щоб Конгрес погодився на збільшення поштових оплат, але заява сенатора Оліна Д. Джанстона, голови Сенатської Поштової Комісії, свідчить про те, що опозиція Конгресу до збільшення поштових оплат від позамісцевих листів не зменшилася. Сенатор Джанстон сказав, що поштовий департмент не має свого власного бюджету, і тому всі нові поштові будинки будуються за фонди спільного федерального бюджету.

● В Нюйоркському стейті продукується річно 28,500,000 фунтів італійського сиру і лише 28,000,000 американського. Дехто пояснює це тим, що виключно італійського сиру вживається до популярних плящків т. зв. „піцца".

„ГЕРОЙ ПЕРЕДМІСТЯ" І. КЕРНИЦЬКОГО

Якийсь призабутий уже письменник-гуморист писав колись, що найбільше, до болю в животі, сміявся він тоді, коли дивився, як його рідна бабуся стрімголов летіла через шнурок, що його він — хлопець-пустун — зав'язав на дверях кімнати. Дикий письменник і дикунський сміх? Можливо, що так. Але відома річ, що в основі всякого гумору лежить несподіваний контраст, логічне протиріччя. І тому не міг, очевидно, не сміятись призабутий письменник, при всій своїй повазі до бабусі, коли побачив її в невідповідній для неї позиції сальто-мортале. Сміх цей був, звичайно, недобрий, але — природний.

Гумористична література від усякої іншої різниться тим, що зображує передусім смішне, виставляє події, людські вади й хиби в кумедному вигляді. Гумор — це почуття смішного, це щаслива, не кожному дана здібність — добачати комічні сторони в життьових ситуаціях, людських характерах і вчинках. Добрий сміх і злий сміх — це в літературі гумор і сатира. Злим сміхом сміються совєтські гумористи, але сміх їх неприродний і сатира однобока, бо вона завжди мусить служити якимсь пропаґандивним цілям. А то ще буває сміх для сміху. Колись відомі кльовни Бім і Бом „насміяли" спеціяльну грамофонну платівку, яку лікарі рекомендували гіпохондрикам слухати для кращого травлення по обіді.

Українській гумористиці не щастить. Геніяльний Гоголь сміявся по-українськи, але писав по-російськи. „Юмористические рассказы из малороссійского быта" і всякі інші дореволюційні „сміховини", що їх можна було купити на кожному ярмарку, давали зброю в руки українофобів, що ширили потім свої „самопери" та „мордописні". (Їм талановито протиставились своїми „сміховинками" Голоскевич і Ніковський). Талант Остапа Вишні зів'яв у московсько-большевицькому кліматі. А можливо Остап Вишня був найбільш національним з усіх українських гумористів. Його український, ще й до того селянський, гумор — часом брутальний і зумисне спримітивізований — навіки залишиться в залізному фонді нашої літератури. Вже скільки років не перевидавано творів Степана Руданського, Осипа Маковея, Тиберія Горобця, Романа Купчинського. Твори сучасних підсовєтських гумористів живуть лише так довго, як довго триває той чи інший „закрут" в національній політиці Москви.

Зовсім інакший Іван Керницький, плідний (щотижня гумореска в „Свободі" і постійна участь в „Лисі Микиті") і заслужений (а на еміґрації чи не найвизначніший, побіч Едварда Козака і Миколи Понеділка) письменник-гуморист, що має вже в своєму літературному доробку такі збірки новель і оповідань: „Святоіванські огні" (Львів, 1934), „Мій світ" (Львів, 1938), „Село говорить" (Київ, 1940), „Циганськими дорогами" (Мюнхен, 1947) і „Перелетні птахи" (Ню Йорк 1952).

Гумор Івана Керницького не викликає реготу. Це — не сміх задля сміху, не бабуся, яка робить сальто-мортале через шнурок. Слухачі, коли читає він тихим голосом свої твори на естраді — не беруться від сміху за боки. Його гумор — мелянхолійний, лагідний, сумирний, а інколи й сумний, з помірною дозою громадянської сатири. І тому його твори усміхаються таким самим усміхом, як він з фотографії, вміщеної в його останній книжці „Герой передмістя".

Нова книжка Івана Керницького (здається, добре було б, якби дав він до неї ще й підзаголовок „Мій неоціненний пан інструктор") — це не зовсім повість, як на ній зазначено: це — об'єднаний двома головними персонажами ряд закінчених в собі гуморесок про довоєнний Львів, власне про його передмістя, і про тих львівських „сірих людей", про яких в нашій літературі зовсім мало сказано. Вони, ці станційні господині, романтичні панни дарці, знесінські батярі, шевських діл майстрі, школярі, вуличні лобуряки, фаєрмани — вони всі говорять своєю оригінальною, барвистою, „з перми малими інтересами, закоцем" говіркою, живуть свої... хуються, сваряться, існують, умирають . . . Вони — це своєрідний, окремий світ, маленький український світок в спольщеному великому Львові. Головний персонаж повісти, Макс, „неоцінений пан інструктор", що є органічною частинкою цього світу, уміє, і то з цілої душі, сполучити в собі львівського батяра, спортовця-футболіста і студента-гульвісу з законспірованим підпільником, самовідданим революціонером, який не завагається піти на найризиковнішу справу в ім'я того, що йому найдорожче.

Легка розповідна форма, в якій витримав Іван Керницький від початку й до кінця свою повість — притаманна йому не лише в цій книжці.

І тому це є дружній гурт добрих знайомих — автор, його персонажі і читач — в якому сміються, а часом зідхають всі, крім автора, який завжди рівний, спокійний і — тільки усміхається, розповідаючи. „Котяча мама", „Хрест з Еспанії", „Як я став соловейком", „Поліційний аґент Коґут", „На слідах Шерлока Голмса", „Реванш пана Коґута" і „Війна народів" — з таких розділів складається повість, яку з приємністю прочитає кожний, хто любить і розуміє добрий гумор.

„Герой передмістя" — це, мабуть, перша чистої води гумористична повість в нашій літературі. Правда, були у нас „Забобон" Мартовича, „Славгород" Костя Гордієнка, було й ще дещо, але все то — злий сміх, сатира, „викривання соціяльних болячок", яких Керницький уникає. Очевидно, автора „Героя передмістя" тягне на ширшу дорогу, і зовсім було б добре, якби пішов він за своїми героями, змальованими в цій останній своїй книжці, далі — в 50-ті роки, у війну, у німецькі ДП-табори, за океан. А таки ж напевно „неоціненний пан інструктор", якщо не зложив своїх костей у Львові, „роблячи революцію", чи десь у карпатському лісі в бою з енкаведистами, живе й процвітає в Америці або в Австралії. Цікаво було б його побачити, — який він тепер і як виглядає цей гульвіса і революціонер в одній постаті на фоні телевізорів і власних комфортабельних домів.

Зовсім окремо стоїть в книжці Ів. Керницького останній її розділ „Війна иродів", також повитий властивим авторові мелянхолійним гумором, але проступає цей гумор тут уже не на тлі сірих буднів, а в гарячих днях жовтня 1938 року, коли поляки громили український стан посідання. „Гірким сміхом своїм посміюся" — стояло б добрим епіграфом до цього розділу, в якому львівське передмістя отрясається від своїх щоденних клопотів, забуває про свої дрібні справи і голосно й рішуче заявляє в очі окупантові, що воно — українське. А Славка Башука — героя цього розділу, студента теології, „хлопа з характером", що „сам згрішив і сам наложив на себе покуту", вдячний авторові читач навряд чи скоро забуде.

„Герой передмістя" — в ґротесковому оформленні артиста маляра Любомира Гуцалюка — ще одна українська книжка, з якою не соромно було б виступити на англомовному книжковому ринку.

В. С-ко

*) Іван Керницький, „Герой передмістя", повість, видавниче товариство „Книгоспілка", Ню Йорк, 1958, стор. 200.

НОВИЙ ЦЕРКОВНО-МУЗИЧНИЙ ТВІР.

Юрій Сластіон. Літургія Св. Іоанна Золотоустого для мішаного хору. В-во „Православний Українець". Шикаго 1956 р. Б.

В добу наших Визвольних Змагань та церковного українського руху в Наддніпрянській Україні, що завершився Відродженням УАПЦ в 1921 р., український народ переживав велике духово - творче піднесення і видав з себе, поруч державних, наукових, церковних і культурних діячів, також славних наших композиторів (Кошиць, Леонтович, Стеценко, Яцикевич і ін.), що своїми надхненними творами збагатили скарбницю української музики, зокрема церковної. Не всі їхні твори були надруковані в умовах підсовєтської дійсности, багато взагалі загинуло, тому зрозумілий інтерес викликає поява в наші дні твору, частково писаного в ті часи і викликаного духом тієї незабутньої доби.

Літургію композитора Ю. Сластіона видано, як сказано в передмові, до 35-ліття Відродження УАПЦ, про автора ж відомо, що він почав писати в 20-х роках, ще студентом консерваторії, і частину його творів, що тепер друкуються вперше, співали деякі наші церковні хори ще в ті часи.

Знайомство з Літургією переконує, що вона дасть добрий і цікавий матеріял для виконання нашим церковним хорам. Цікава вона й своїм дещо своєрідним характером, бо з дальшої аналізи бачимо, що автор мав два напрямки в своїх творчих замірах і шуканнях, а саме: українська народна пісня та свара українська церковна музика. Ці два джерела мали певний зв'язок між собою в минулому, одночасно розвивалися, впливаючи одно на одне. Власне стара наша церковна музика була синтезою впливів народної пісні є впливів церковних, що сягали своєю глибиною ще до візантійських церковних ладів, сліди яких і досі збереглися в т. зв. гласах.

І тут наш автор ставить собі цікаву і вдячну проблему: відчути, віднайти ті старовинні звучання в нашому церковному співі, очистити їх від пізніших нашарувань і відтворити в сучасних творах, оздобивши їх засобами модерної музичної обробки, але зберігаючи при тому їхній давній архаїчний характер, пов'язати цим способом ниткою традиції нову українську церковну музики з стародавньою, що таким чином стає однією з підвалин творення наших церковно - музичних цінностей. Цю проблему розв'язано вдало: при зовнішній повидній стриманості, простій і скромній мелодії, невисокій теситурі, вузькому розположенні голосів та дуже обмеженому вживанні хроматизмів композитор досягає гарних, повних та свіжих звучань і дає виразно відчути подих нашого старовинного співу, особливо в переходах ступенів та в каденціях без ввідного тону. Все це ще більше підкреслює поважних, побажний і сутон церковний характер співу.

В переважній частині Літургії автор віддає й данину замилуванню нашою народною піснею, яку тонко відчуває і перетворює засобами своєї індивідуальної інтерпретації, роблячи це з великим почуттям міри і стримано — не вульґаризуючи й не порушуючи церковного характеру твору механічним перенесенням пісенної мелодії. Автор якраз дає змогу слухачеві відчути дух народної пісні, так би мовити, підсвідомо: вона розчинена й невловима, але аромат її наявний в більшості творів Літургії і разом з контрапунктичною побудовою, властивою нашій народній пісні, надає їм суто українського національного характеру. Головну мелодію співають не обов'язково сопрано; її часто перебирають інші голоси, а іноді вона переходить від одного голосу до іншого, і це робить твір цікавішим, різноманітнішим і ще більше зближеним до нашої народної музики.

Окрему групу творять єктенії, деякі з широким епічним викладом і багатою різноманітністю мелодій і тональних переходів. Проте й тут збережено характер деякої стриманости.

На тлі цих „стриманих" творів тим виразніше вирізняються деякі головніші твори (Святий Боже, Вірую, Тобі співаємо, Достойно), де композитор, не відходячи від загального стилю Літургії, дає собі більше свободи щодо засобів музичного вислову і підіймається до висот молитовного й відповідного йому музичного піднесення, з численними модуляціями, хроматизмами, мелодійним багатством, наростанням звуку, динамізмом у темпі та широким діяпазоном теситури голосів і всіх засобів музичної виразности.

Лігко й вільно володіючи мистецтвом контрапункту, де кожен голос співає свою окрему, ніби самостійну, мелодію, невеликими засобами автор досягає добрих музичних ефектів при досить простому й логічному голосоведенні. Через те майже вся Літургія не тяжка для виконання і під силу пересічному церковному хорові. Як цілість, вона має свій певний цілком виразний стиль, хоч окремі твори, не виходячи за його межі, виявляють велику різноманітність відповідно до свого змісту. Через те вони сприймаються з цікавістю, підносять молитовний настрій і залишають по собі багату скалю музичних вражень.

Належить ствердити, що з виданням цієї частини доробку композитора наша музична література поповнилася ще одною серією цінних українських церковно - хорових творів, що, сподіваємось, знайде собі уважних інтерпретаторів і виконавців.

Про. Ол. Биковець

Спорт

„ЧУДО В СТ. ЛУЇСІ"

„Леви" — Шикаґо б'ють подвійного чемпіона Америки 1957, „Кютиса", в Ст. Луїсі, 1:0 й елімінували його від змагань за Професійну Чашу ЗДА.

Отже, „чудо в Ст. Луїсі, стало таки дійсністю... Менаджер „Кютиса" був так само добрим пророком, кажучи, що „ці Леви спроможні перевернути горі ногами („апсет")" його дружину в Ст. Луїсі — як і кепським пророком, допускаючи, що „Леви" мабуть найголосніше ревуть у себе вдома" . . . Після нерішеної 3:3 в Шикаґо, Леви „заревли" в Ст. Луїсі ще голосніше і перемогою 1:0 виелімінували подвійного чемпіона Америки 1957, на очах його публіки, з дальшого турніру, за Професійну Чашу Америки („Опен Кап"). Уявляємо собі втіху „Левів", українського Шикаґа і відбитого від рідного середовища українського Ст. Луїсу! . . .

Хто не розуміє цієї „великодної радости", хай прийме до відома, що це була не звичайна собі перемога, яких десятки кожної неділі здобувають наші дружини в Америці й Канаді. Адже, проти цього „Кютиса", на їхньому грищі програвали такі слави европейського футболу — „сакера", як „Швабен" — Авґсбурґ (0:3), чемпіон Південно-Німецької Оберліґи, „Айнтрахт" — Франкфурт (1:2), ба, рекордовий, семикратний чемпіон Німеччини, ІФК Нюрнберґ (2:3). Минулого року, „Кютис", здобувши обидві — аматорську й професійну — чаші Америки, був таким сувереном футболу в цій країні, що йому довірено в комплеті (!), як репрезентації Америки, грати за чемпіонат світу проти Канади й Мехіка.

І цій славі американського футболу, що диспонує направду міжнародним вибором змагунів, тренерами і фінансовими ресурсами багатющої похоронної фірми (Кютиса) — цій славі чи пак її претенсіям і надіям, на їхньому ж грищі, завдала поразку дружина українських аматорів з Шикаґа. Коротко й ясно: для українського футболу ця перемога така епохальна, як п'ять літ тому в міжнародньому футболі була перша перемога континентальної державної репрезентації (Мадярщини) над Англією, в Лондоні. Своєю перемогою „Леви" дарували нам у Ст. Луїсі найкращу в історії нашого фуґболу в Америці писанку — і тому заслуговують на вислови нашої радости, вдячности, та найкращі побажання на фінальні бої за чемпіонат Америки.

О. Син

Канада в обороні своєї економічної незалежности

Оттава. — Королівська Комісія Економічних Виглядів Канади, зорганізована ще колишнім ліберальним урядом прем'єра Луїса Ст. Лорана, тепер закінчила свої праці і опублікувала рекомендації *для збереження економічної* незалежности країни. Ця комісія рекомендує, щоб американські підприємства в Канаді затруднювали канадійців на вищих становищах, і щоб купували все потрібне в Канаді. Американські підприємства в Канаді повинні публікувати свої фінансові звіти та продавати свої акції канадійським громадянам. Канадійські банки повинні затримати свою незалежність від американського капіталу, який не повинен надто збільшуватися у формі інвестицій і мортґеджів. Комісія ствердила, що 77 відсотків всіх чужих інвестицій в Канаді прийшло із ЗДА, 17 відсотків з Англії і 6 відсотків з інших країн. В 1955 році 68% нафти, 51% хемічної продукції, 95% автомобільної продукції і 45% паперової продукції були контрольовані американськими інвеститорами. Комісія рекомендує діяти дуже обережно, щоб не відстрашувати припливу капіталу із ЗДА. Не відомо, як реаґуватиме уряд консервативного прем'єра Джана Діфенбейкера, який добре розуміє, що самі тільки канадійські капітали не вистачають для економічного розвитку країни.

● У Бірмінґгемі, Алабама, помер на 106-му році життя негр Вилл Слови, який замолоду кілька років працював як невільник на цукровій плантації в Міссісіпі.

ПОДЯКА

Усім Приятелям, що висказали стільки заінтересування моєю особою в часі моєї недуги, а особливо Всім Тим, що мене відвідували під час мойого побуту в лічниці складаю щиру подяку — і бажаю
ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОС ВОСКРЕС!
Олександер ГЛАДИШОВСЬКИЙ

В АМЕРИЦІ

● **Американська фірма,** яка займається витяганням затоплених кораблів, хоче видобути з дна океану італійський корабель „Андреа Дорія", що потонув 26-го липня 1956 р. після зудару з шведським кораблем „Стокгольм". Італійське асекураційне товариство в Генуї ще не дало на це своєї згоди.

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНЕТЬСЯ ДО НАРОДУ В СПРАВІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПЕНТАҐОНУ

АЙЗЕНГАВЕР НЕ БАЧИТЬ ПОТРЕБИ ЗМЕНШУВАТИ ПРИБУТКОВІ ПОДАТКИ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер на пресовій конференції 9-го квітня заявив, що він звернеться безпосередньо до народу в справі реорганізації департаменту оборони. Президент говорив із небувалою досі енерґією, обороняючи свій плян реорганізації Пентаґону, і заявляючи, що він не дбатиме про те, хто виступає проти цього пляну і яке буде число противників. Він з усією енерґією буде обороняти свій плян, бо це є для безпеки країни і в інтересі тих, які платять податки. „Я буду промовляти на телевізії стільки разів, скільки телевізійні компанії мені дозволять, —казав Президент, і я буду це робити так довго, поки населення цієї країни не зрозуміє, що це є в інтересі його кишені, а що більше в інтересі його безпеки." Згідно з пляном Президента, секретар оборони мав би збільшену владу над об'єднаними шефами штабу і об'єднаною оперативною командою. Так само секретар оборони мав би право визначати висоту видатків для окремого роду зброї в межах ухваленого рамового оборонного бюджету. Проти цього Айзенгаверового проєкту виступили не тільки демократичні, але й республіканські члени Конґресу, хоч під час кризи з вистрелюванням штучного сателіта Конґрес нарікав на те, що в департаменті оборони немає координації, і внаслідок цього відбувається конкуренція між окремими родами зброї, яка є шкідлива для оборони країни. Члени Конґресу заявили, що секретар оборони був би „царем" між іншими секретарями. Але Президент не звертає уваги на опозицію Конґресу і за всяку ціну хоче перевести організацію цілої оборонної системи, це значить департаменту оборони, секретарів трьох збройних частин (армії, фльоти і летунства) та об'єднаних шефів штабу. — Президент мусів часто відповідати на економічні запити журналістів і знову повторив свою давнішу заяву, що він є проти того, щоб тепер зменшувати прибуткові податки, бо, на його думку, економіка країни і без того заходу почне поправлятися вже в найближчому часі. Коли б зменшити прибуткові податки, то федеральний дефіцит виніс би в найближчому році коло 10 більйонів долярів, а до цього не можна допустити, бо це збільшило б інфляцію доляра. Інфляція валюти є шкідлива для економіки країни, бо вона спричиняє втрати всім громадянам, а найбільше тим, що є найбідніші. Президент заявив, що про зменшення податків можна буде говорити аж при кінці цієї сесії Конґресу, якщо економіка до того часу не поліпшиться.

40 вбитих в боях на вулицях Гавани

Гавана, Кубинська Республіка. — 9-го квітня на вулицях столиці Кубинської Республіки прийшло до боїв між повстанцями Фіделя Кастра і урядовими військами президента Фульхенція Батісти. Кастро вже кілька днів тому заповів „тотальну" війну проти Батісти і твердив, що оголошенням генерального страйку та спаралізуванням транспорту переможе уряд Батісти. Повстанці захопили були в ранніх годинах головну радіову стацію і оголосили загальний страйк. Але урядові війська розбили повстанські відділи, і в цих боях, згідно з урядовим повідомленням, мало згинути 40 повстанців, а з вояків — оборонців уряду, тільки кілька було поранених. Урядові війська відобрали радіову стацію і викинули повстанців з міста, хоч в столиці чути було окремі постріли аж до вечора. Уряд видав такий комунікат: „Публічного спокою ніхто не порушив ані не порушить. Вояки в одностроях твердо стоять на своїх постах проти злочинної акції, якою керують комуністи." Американський уряд думає про евакуацію 10,000 своїх громадян, з яких майже половина перебуває в Гавані.

● **Московське радіо** повідомило, що совєтська антарктична експедиція відкрила „найбільшу льодову гору в нашому сторіччі". Цей плаваючий льодовик має буцімто 54 милі довжини, 18 миль ширини і коло 120 стіп висоти.

У СВІТІ

● **Князь Йоші,** другий з ряду 2-річний син японського мікада, скінчив університет з титулом бакалявра хемії.

● **Шотляндець Дейвід Рамзей,** 89-ти років, оприлюднив у газетах, що його 39-річна дружина породила двійнята, дві дівчинки. Рамзей, корабельний інженер на емеритурі, запевняє, що молодість дає йому щоденна важка праця і — вівсяна каша.

● **У столиці Бельгії,** Брюсселі, невідомий атентатчик застрелив совєтського сторожа перед павільйоном СССР на терені міжнародного ярмарку, а другого сторожа поранив. Совєти офіційно повідомили, що їх аґент „помер на серцеву атаку" і просили дипломатичним шляхом бельгійські власті — не подавати про це в пресі жадних вісток.

● **Англійський прем'єр Мекміллен** перед виїздом до Канади й ЗДА на зустріч із канадійським прем'єром Діфенбейкером та президентом Айзенгавером, дістав від Хрущова листа і тішився порадитись у цій справі до 83-річного колишнього прем'єра Винстона Черчила, який тількищо вернувся з Франції, де перебув запалення легенів.

